Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

pgericht door Kolonel
.E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang".

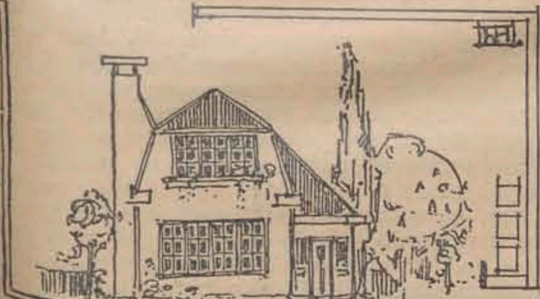


KANTOREN:
OOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
LICHTINGENDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 14574

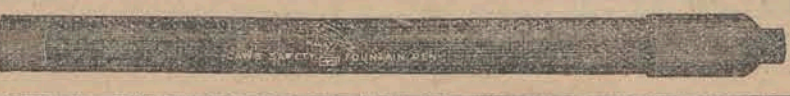
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie,
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD'
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17. Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260. beiden DEN HAAG.







Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

De kleine Timor-Archipel.

Tot de residentie Timor behoort het eilandje Kisser.

Het eiland is het land der djerocks, die er op den kalkhoudenden bodem schitterend willen groeien.

Het heeft eenige bekendheid gekregen door het feit, dat er nakomelingen leven van daar indertijd (ik meen pl.m. 1809) geplaatste Europeesche militairen. De namen Kaffin, Lander, Joosten, Lervick, Wolthuizen leven er nog. In 1918 zijn pl.m. 80 menschen met regeeringshulp naar Koepang verplaatst. Op Kisser zelf zijn er nog pl.m. 300.

Ben ik goed ingelicht, dan hebben zij zich in 4 generaties uit 40 personen gevormd; dit is geen geringe vruchtbaarheid.

Vermoedelijk is het te danken aan de omstandigheid, dat op het eilandje geen endemische malaria voorkomt. Framboesia schijnt er door salversaanbehandeling zoo goed als geheel te zijn verdwenen.

De geesel der malaria.

De invloed van malaria, het blijkt nu op mijn heele verre reis, wordt zeer onderschat. Dat ze van groote beteekenis is voor het bevolkingsvraagstuk, ik heb hier nog niemand ontmoet, die er notie van had.

Dat heele beschavingen er aan te gronde zijn gegaan, niemand die het weet, niemand die er zich druk over maakt. Intusschen slikt men kinine en woont in de door de hevigste manier met malaria geïnfecteerde streken in huizen zonder muskietengaas. Men snakt naar overplaatsing, men voelt zich mat, zwak, lusteloos, ellendig, maar men slikt obat. 't Kost een heeleboel geld, direct en indirect, maar men slikt tabletten.

Aan voorkómen, wie denkt er aan? Tal van plaatsen zag ik op mijn reis, waar des Hollanders liefde voor modder en stroomend water bij de keus van vestigingen de opkomst, den bloei van heele streken belet. Soms is verbetering mogelijk. Op Alor b.v. heeft men in 1922 door het aanleggen van een eenvoudig drainagestelsel (heuveldrainage) het plaatsje Kalabahi vermoedelijk malaria-vrij gemaakt.

Op Roma is een kampong door het Bestuur aangelegd. Ze ligt aan de kust. De bevolking heeft men van de bergen uit hun huizen gehaald. In die nieuwe kampong is de miltindex bij kinderen 90.5 pCt. De bevolking maakt er een gedegenereerden indruk, sterft vermoedelijk uit. Is de bestuursambtenaar, die dit alles op zijn geweten heeft, gestraft? Of heeft hij voor zijn flink optreden van zijn chef een mooie aanteekening op zijn conduite gekregen? Ik vermoed het laatste! Ik vernam, dat kampong Hila op Roma medio '22 door het Bestuur in 14 dagen tijds naar den goenoeng is verplaatst. Honderd huizen werden er gemaakt, plus kerk en pasanggrahan en onderwijzerswoning. Nu, na een jaar, merkt men reeds, dat het geboortecijfer veel hooger is dan vroeger, nu de menschen niet meer aan malaria lijden. (Ik kan uit mijn aanteekeningen niet besluiten of de twee gevallen betrekki[ng] hebben op één object. Moge dit zoo zijn!)

Op Dammar, een ander eiland van Timor, k[an] de bevolking zich op zeer gemakkelijke wijze v[an] goed voedsel voorzien. Dit schijnt van invloed [te] zijn op het geboortecijfer, dat per vrouw 4 is, e[en] hoog cijfer voor tropische streken, niettegenstaan[de] er veel malaria heerscht.

De hoofdplaats van Wetar, Ilwaki, is vermoed[e]lijk door een vroegeren posthouder gesticht. Daar[]toe zijn de bewoners van gezonde naar ongezond[e] plaatsen gedreven. De sanitaire toestand is er die[p] treurig. Reeds in het eerste levensjaar sterven [er] de meeste kinderen aan malaria. Het sterftepercen[]tage der kinderen beneden 5 jaar is er 53 pCt.

Het geboortecijfer schijnt er niet slecht te zijn, zoodat de bevolking zich kan herstellen. Ter illustratie dient nog, dat er in 1912 in één van kampongs der plaats 50 heerendienstplichtigen waren, in 1922 nog slechts 12!

Op Sermata komt heel veel malaria voor. De milt[]index was er, naar ik meen, in 1922 64 pCt.

Eigenaardig is het, dat de bevolking zelf, door de ervaring vermoedelijk geleerd, dikwijls de juiste plaatsen voor het stichten van kampongs (toppen van heuvels, enz.) weet te kiezen. Dit kiezen schijnt samen te hangen met animistische overleveringen enz., waarmee B.B.-ambtenaren niet op de hoogte zijn. De B.B.-ambtenaar heeft als goed Nederlander groote voorliefde voor vlak terrein en water, de bestuursman heeft de macht, de bevolking moet bukken en het gevolg is maar al te vaak het binnen[]slepen van de vreeselijke malaria.

Gemoedelijke bevolking.

Aardig was onze intocht op Loeang. Van het strand kwam een mooie groote prauw aangevaren met 16 roeiers. Ze zongen een liedje, onder bege[]leiding van een trom, waarin werd gezegd, dat de macht der Compenie zich uitstrekte over heel de wereld (de hunne). Keurig in de maat werden de dajongs hoog opgeheven om ze daarna even regel[]matig in het water te steken. De prauw naderde snel. Wij (bestuursambtenaren, schoolinspecteur en ik) stapten in het motorbootje en, begeleid door de prauw, voeren we naar den wal. Aan land ge[]komen, werden de bestuursambtenaren door de geheele bevolking der kampong opgewacht. Ik heb een heele serie kieken gemaakt van schreiende en lachende kinderen, angstige vrouwen (ze deden tenminste „alsof"), zich in postuur stellende jon[]gelingen, mooi uitgedoste jonge dochters, vaders met hun spruiten, moeders met haar zuigelingen. In het eerst wilde het — als steeds — niet vlotten. De truc is, dat men eerst de kapala-kampong voor de lens plaatst. Die is aan zijn ambt verplicht „brani" te zijn. Dan vraagt men een paar andere brani's, die men altijd onder de vele omstanders kan uitpikken en dan gaat de rest van zelf, vooral als men ze gelegenheid heeft geschonken door de zoeker van het toestel te laten zien. 't Is verder te raden af en toe .... een goedkoope mop te tap[]pen. De menschen zijn even goedlachs als de kin[]deren op school, zoodat geestigheid en diepe kennis der Maleische taal niet noodig zijn.

Een eigenaardigheid op de eilanden is, dat de hoofden als bewijs van hun waardigheid een wandelstok ontvangen met zilveren of gouden knop voorzien van het Nederlandsche wapen. De gouden knop is een onderscheiding, door den resident verleend.

Het uiterlijk der kampongs is op alle eilanden gelijk: klappers langs het strand, hier tusschen de huizen, die niets karakteristieks vertoonen, een pasanggrahan, een schooltje en een kerkje.

Ik woonde het bij, dat twee vrouwen van Sermata naar Kisser werden gezonden om als getuigen op te treden in een kwestie, die van weinig belang was. Ze moesten over een woelige zee met een klein prauwtje naar den gouvernementsstoomer worden gebracht. Het was veel beter geweest en het had ook tijdsbesparing gegeven om even de motorsloep te

zenden, maar de gezagvoerder was er over in zijn wiek geschoten, dat men hem in die voor hem hoogst onbeduidende zaak niet even had geraadpleegd. En zoo werden de vrouwen kletsnat en moest de stoomer geruimen tijd wachten op de prauwtjes, die groote moeite hadden in hun worsteling met golven en stroom. Wat kunnen de menschen toch klein zijn!

De zaak zelf was van zoo weinig belang, dat het me verwonderde, dat menschen er gedurende weken voor uit hun milieu werden gehaald. Men denke over het geval niet te gering; de afstand Sermata—Kisser is groot!

Eigenaardig is het, dat een bevolking, als ze wil, zoo zwijgzaam is als een pot. Een geval van dien aard heeft zich op Sermata voorgedaan. Een man, verdacht de oorzaak te zijn van allerlei geheimzinnige voorvallen, werd door twee menschen van zijn kampong met zijn eigen mes vermoord. Vier lange jaren bleef de moord verborgen voor het bestuur, niettegenstaande kamponghoofd, goeroe en de verdere kampongbevolking van het geval geheel op de hoogte waren. Toen kamponghoofd en goeroe onaangenaamheden kregen, rapporteerde de laatste de zaak aan het bestuur, waardoor de daders gevat en gestraft konden worden!

Het onderwijs.

Een zaak van belang voor de bevolking is het onderwijs. In het gewest Timor kende men vroeger alleen gesubsidieerde zendingsscholen (katholieke en protestantsche). Dit Inlandsch volksonderwijs werd het gouvernement te kostbaar. Bovendien had het geen medezeggenschap in zake inrichting leerplan. Uniformiteit ontbrak. Daarom vervormde men de schooltjes tot z.g. volksscholen, waarvan het principe is, dat de kampong, indien daartoe in staat, het onderwijs zelf bekostigt. Het is zeer elementair. Hoogstens 3 klassen tellen ze. Zending, missie en Indische kerk voert het beheer. Het gouvernement subsidieert. De Christianisatie wordt er door bevorderd, de taak van het bestuur verlicht. In het algemeen is de animo bij de ouders voor het onderwijs gering, behalve op Kisser. Redelijk bezoek (20 pCt. verzuim vindt men in het algemeen niet te veel) is alleen te verkrijgen door zachten dwang te mengen met overreding. Die overreding geschiedt achtereenvolgens door den goeroe (onderwijzer), het kamponghoofd, landschapshoofd, B. B.-ambtenaar. Bovendien nog door den hulpprediker. Die oproepingen der ouders, waarmee soms dagen gemoeid zijn, vormen den zachten dwang. Werkelijk dwingen kan men niemand.

Thans sluiten de volksscholen aan op de gouvernementsscholen, n.l. de gouv. Inlandsche scholen 2e klasse, met 3e, 4e, 5e leerjaar — (ik meen, het is voor een buitenstaander niet zoo heel eenvoudig om van alle verschillende inrichtingen van onderwijs op de hoogte te komen) — vervolgscholen. De mogelijkheid is nu voor de leerlingen geschapen om verder te kunnen studeeren. Ben ik verder goed ingelicht, dan wordt in het gebied der Indische kerk gebruik gemaakt van de diensten van den opziener der Inlandsche volksscholen. Deze opziener is opgeleid aan een der kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers. Op Flores is de pastoor schoolopziener, terwijl op Soemba een oude zendeling met dezen arbeid is belast.

De hoofdbron onzer nationale inkomsten in gevaar!

Naar aanleiding van „De Havik's" artikel van 12 Maart, is daarop eenige welwillende kritiek en aanvulling, speciaal wat de Ned.-Ind. Thee Industrie betreft, wellicht van pas.

De steller verklaart, dat een achttal voorname consumptielanden met een gezamentlijk theeverbruik van 615 mill. pond, uit een totaal van 680 mill. pond Eng. en Kol. thee samen, voor onze Ned.-Ind. theecultuur (groot circa 120 mill. lbs.) geheel of ten deele is afgesloten geworden.

Onder die landen wordt in de eerste plaats Gr. Britannië genoemd, dat met een totaal theeverbruik van 410 mill. lbs. bovenaan staat.

Het is echter verre daarvan, dat N.-I. thee daar te lande niet gedronken zou worden.

Niettegenstaande de zeer ongunstige positie van het N.-I. product in Gt. Britannië door zijn beschermende rechten, konden Java- en Sumatraplanters, bij gebrek aan beter, voor de helft hunner geheele productie geen beteren uitweg vinden dan deze. Iets onder den halven N.-I. theeoogst werd door de Engelschen en Schotten in 1924 opgedronken. Hunnerzijds vonden zij alléén daartoe aanleiding, door aan de N.-I. planters van 1 d. tot 2 d. p. lb. onder de waarde te betalen, zooals in de praktijk het geval was. Deze koopers werden voor hun klandisie ten volle voor het meer betaalde invoerrecht op N.-I. thee gecompenseerd.

Bij het in 1924 heerschende tekort aan thee, kwam daardoor op de Londensche markt een ongeveer gelijk kwantum vrij voor den export van „British Grown" thee (41 mill. lbs. Eng. Ind. en 19 mill. lbs. Ceylon), om gesteund door de vermelde reuzenreclame (o.a. in de V. S.), tot zeer winstgevende prijzen, en meestal als Engelsche theepakketten, aan den buitenlander te worden voorgezet.

Zooals „Havik" aantoonde, neemt de Britsch-Ind. thee in alle verbruikslanden sterk stelling tegen 't N.-I. product en slaagde erin (o.a. in de V.S.), dank zij de aangewende kunstmiddelen, 't laatste in één enkel jaar 37 % van zijn terrein in genoemd land te doen verliezen.

Het moge interessant zijn de tegenstelling der Engelsche „leiding" met de Nederlandsche onder de oogen te zien.

Dezerzijds vindt de verkoop naar het buitenland plaats als origineele thee onder plantagewerk. De buitenlandsche kooper profiteert ten volle van de goedkoopere Java- en Sumatra-theeprijzen, door zijn aankoopen hier te lande, meestens in publieke veiling door commissionairs tot effectieven veilingprijs, plus eene kleine commissie te doen. Zeer veel van dit product wordt dan door den kooper vermengd en bereikt dit daarop den consument als Britsch-Indische of Ceylon thee. Buiten Nederland is N.-I. thee nergens ter wereld als zelfstandige verbruiksthee bekend bij het publiek.

Door het in pakketvorm op de buitenlandsche markt brengen van Britsch-Ind. thee, en deze herkomst krachtig op den voorgrond stellen, werkt de Engelschman zijn product er vooral blijvend in. De eene firma steunt indirect de andere, omdat daardoor bij het buitenlandsche publiek een „atmosfeer" voor Br.-Ind. thee geschapen wordt, en daardoor slechts Engeland als theeleverancier in aanmerking komt. De krachtig opgezette, hunnerzijds uitgaande collectieve of individueele (of beide) propaganda, vult dan 't noodige aan.

Aan de hand der officieele cijfers is 't min of meer mogelijk 't rendement der collectieve propaganda in één enkel land (V. S.) te berekenen.

Daar waar N.-I. thee in de V. S., als rechtstreeks gevolg daarvan, in 1924 37 % aan terrein *verloor*, ging Eng.-Ind. thee niet minder dan 17.2 % aan gewicht (6.548.000 lbs.), of 17.6 % aan waarde ($ 2.421.834), vergeleken met 1923, *vooruit*.

Gelijk bekend, bedroeg de doorsnêe winst op de theeproductie in 1924 circa 100 %, zoodat de helft daarvan, zijnde $ 1.211.000, of £ 252.300 als de indirecte winst der propaganda te boeken was.

Om de Eng.-Ind. thee duurzaam bij den Amerik. verbruiker te vestigen, werd voor deze propaganda over 1924 $ 40.000 besteed. Dit bedrag wordt als kapitaalsuitlegging beschouwd en wierp aldus van het standpunt van investment niet minder dan een dividend van 630 % af. De vijf jaar lang met een fonds van £ 200.000 in de V. S. te voeren propaganda is derhalve reeds in 't eerste jaar geheel ge-



delgd. Het is dus te verwachten, dat met zoo'n resultaat deze propaganda zich óók over andere landen zal gaan uitstrekken en daardoor de economische strijd tegen N.-I. thee zich overal zal doen gelden. De vraag doet zich voor, in welke positie de N.-I. theecultuur dàn zal staan, als tevens de laatste ongekende boomperiode geëindigd is. Is eene niet minder dan $^1/_3$ depreciatie van 't product in weinige weken niet een „writing on the wall"?

Zeer terecht wijst dus „Havik" erop, dat indien niet tijdig hier te lande de handen worden ineengeslagen, de N.-I. theecultuur op lateren datum voor plotselinge verrassingen kan gesteld worden, welke nu nog tijdig kunnen voorkomen worden.

De Engelschen wijzen ons toch den weg, hòe wij te handelen hebben om hetzelfde blijvende gevolg te bereiken. Zooals nu 't geval is, mist de verkoop van dit product elk element van stabiliteit.

Den Haag, 31 Maart.

J. VAN DER CHYS.

Batik

en de Westersche toepassing ervan

door

F. VAN CAPELLE Jr.

Voordat ik over de Westersche toepassing van het Batikken schrijf, lijkt het me zeer noodzakelijk eerst even over het Batikken, zooals het in Indië beoefend wordt, iets te vertellen. Bij verschillende gelegenheden heb ik kunnen opmerken, hoe weinig personen, die in Indië geweest waren en er het Batikken zagen, van deze mooie volkskunst begrepen. Typeerend vind ik het bijvoorbeeld, dat een ondernemend persoon in Indië een techniek onderwees, die met het Batikken alleen de tjanting gemeen heeft, en algemeen onder den naam Batikken aanvaard werd.

„Batikken is de kunst van een weefsel in ver- „schillende verfbaden achtereenvolgens te verven, „door welker combinatie het patroon wordt ge- „vormd.

„De materialen die hiervoor gebruikt worden „zijn: katoen en soms zijde, was, was vermengd „met hars, en meestal plantaardige verven.

„In het kort gaat het Batikken in Indië als volgt: „Nadat het katoen geprepareerd en weer gesteven „is, worden de hoofdtrekken van het patroon op „het weefsel geteekend. Het patroon wordt dan „met de tjanting ingevuld met was, aan beide zij- „den. De fijnere gedeelten van het patroon wor- „den niet geschetst, doch direct met de tjanting „ingeteekend.

„Wanneer alle oppervlakken met was bedekt „zijn, die niet blauw worden, wordt de doek òf „door den batikker òf door den toekang medel „blauw geverfd. Wanneer nog een andere kleur „op den doek gewenscht wordt, wordt alle was ver- „wijderd en de doek opnieuw gewast en alleen „die gedeelten, die de volgende kleur krijgen, niet „gewast."

Voor elke kleur wordt dus de was verwijderd. (Even stip ik aan dat het Batikken in verschillende gedeelten van Indië soms iets verschillend uitgeoefend wordt: zoo is b.v. aan het kleurenschema meestal wel te zien uit welk gedeelte de sarong of slendang komt).

Hier is het eerste verschil met het Batikken in Indië en in onze Westersche landen.

Hier beginnen we namelijk met de lichtste kleur te verven en verven de kleuren over elkaar. Na ieder kleurbad wordt dus geen was *verwijderd*, doch worden juist weer gedeelten met was *bedekt*, en wel die gedeelten, die de *laatst geverfde* kleur in het batik moeten *behouden*. Het *principe* van het Batikken is echter onaangetast gebleven.

De Westersche methode heeft dit voor boven de Indische methode:

a. Het werk is veel vlugger gereed.

b. Doordat de kleuren over elkaar geverfd wor- den, harmonieeren ze altijd.

c. Witte lijnen of lijnen van de kleur der stof die ontstaan, wanneer men, met het bedekken de eerste kleur met was, de grenslijn met de volgen- de waargenomen kleur overschrijdt, komen in onze wijze van batikken niet voor.

Dan verschilt het Westersche Batikken nog in het volgende opzicht van het Indische: Daar het Batikken hier langzamerhand door velen beoefend wordt, werd naar voor deze streken en klimaat meer geëigende materialen rondgezien. Deze ver- schillen van de Indische in het volgende: *a*. De tjanting, hoewel nog zeer veel gebruikt, wordt wel vervangen door penseelen, in ieder geval voor grootere oppervlakken. *b*. De was wordt zelf bijna niet meer gemengd, doch gereed gekocht; de be- ginner bespaart zich dan veel teleurstellingen. *c*. In plaats van de plantaardige, hier bijna niet verkrijgbare verven worden thans koude, gecon- centreerde verven gebruikt, speciaal vervaardigd voor Batikken. *d*. Het Batikken wordt hier bij voorkeur uitgeoefend op zijden stoffen, perka- ment en fluweel.

Zooals duidelijk is, zijn de verschillen ook wel degelijk verbeteringen, waardoor een ieder in staat is gesteld met weinig moeite en kosten een mooi artistiek effect te verkrijgen.

Ik laat hier een zeer beknopte handleiding vol- gen en geef op aanvraag gaarne uitvoeriger inlich- tingen.

1. Het prepareeren der stof. Voor zijden stoffen bestaat dit in een flink uitspoelen in koud water.

2. Het verven der stof. Dompel den doek in wa- ter totdat hij door en door nat is. Giet enkele drup- pels geconcentreerde batikverf in koud water en roer dit goed om. Verf hierin den reeds natten doek totdat de gewenschte kleur is bereikt.

3. Het kleurenschema. Gewenscht is b.v. oranje, groen en bruin. Eerst wordt de geheele doek oranje geverfd, dan gewast wat oranje moet blijven, ver- volgens de doek groen geverfd, de gedeelten die groen moeten blijven worden eveneens gewast, de doek verder bruin geverfd.

4. Het opbrengen van het patroon. Na de lichtste kleur wordt het patroon op de stof gebracht. Dit wordt op doorzichtig glad papier geteekend, met een perforator geprikt en met de ruwe zijde naar boven op de stof gelegd en doorgestoven met door- stuifpoeder. Over het doorgestoken patroon legt men een stuk zijden vloeipapier en strijkt hierover met een heet ijzer. Het patroon zit dan op de stof.

5. Na het verfbad wordt de doek nagespoeld tot dat hij geen verf meer afgeeft en tusschen kranten gedroogd. Hij moet geheel droog zijn voordat hij opnieuw gewast wordt.

6. De was wordt na afloop der verfprocessen in benzine verwijderd en de doek nog iets vochtig op- gestreken.

7. Het gemarmerde effect, cracquelures, wordt verkregen door de was vóór het verfbad voorzich- tig te breken.

Deventer, Maart 1925.

Luchtverkeer Nederland-Indië.

Samenstelling van het Nationaal Comité.

Toen het dappere drietal Nederlanders den vlieg- tocht naar Indië had volbracht, is de vraag ge- opperd of een blijvende herinnering aan dit merk- waardige feit zou kunnen worden tot stand gebracht.

Nadat daarvoor bewijzen van instemming waren ontvangen van invloedrijke personen, is een voor- loopig comité samengesteld, dat verschillende plannen heeft besproken en ten slotte het denk- beeld wilde trachten ten uitvoer te brengen: geld

bijeen te zamelen, daarvan twee vliegmachines van de beste hoedanigheid te laten bouwen, die namens het Nederlandsche volk aan te bieden aan de daarvoor meest geschikte organisatie, die één machine in ons land, de andere in Indië zou plaatsen, om daarmede te probeeren den luchtweg, die eenmaal was gevonden, beter en vlugger af te leggen, studies te maken, ervaringen op te doen en wat meer noodig is, om geregeld luchtverkeer tusschen Indië en het moederland voor te bereiden en te bevorderen, en den band daartusschen te versterken.

Bedoeld voorloopig comité is de vorige maand omgezet in een Nationaal Comité tot Bevordering van het Luchtverkeer Nederland—Indië, welk comité, in overleg en in samenwerking met het Holland-Indië Comité (welks taak oorspronkelijk zou eindigen bij afdoening van zaken op de Holland—Indië-vlucht betrekking hebbende, welk aanvankelijk plan eerst onlangs is gewijzigd), het plan van het voorloopig comité wil ten uitvoer brengen, het luchtverkeer wil helpen bevorderen en de blijvende herinnering aan den eersten luchttocht wil tot stand brengen.

Dit Nationaal Comite bestaat uit een eerecomité en een centraal uitvoerend comité. De Minister van Waterstaat heeft, als vertegenwoordiger van de Nederlandsche regeering, het eerevoorzitterschap hiervan aanvaard.

Het centraal uitvoerend comité bestaat uit: prof. mr. dr. M. W. F. Treub, voorzitter; luit.-generaal H. N. A. Swart, vice-voorzitter; W. H. J. Dicke, secretaris (Laan van N. O. Indië 273, Den Haag); B. van Haersma Buma, directeur der Rotterd. Bankvereeniging, penningmeester; G. J. W. Putman Cramer, secretaris v. d. Ondernemersraad voor Ned.-Indië; luit.-kolonel J. H. Hardenberg, commandant der Luchtvaartafd. te Soesterberg; L. G. de Bruyne, luit. ter zee 1e kl., vlieger v. d. Marinestaf; J. E. Lioni, secretaris der Rotterd. Luchtvaartclub; ir. J. van Dusseldorp Hasselman, voorzitter der Vereen. Nederl. Fabrikaat; luit.-kolonel H. E. Oudendijk, voorzitter der Haagsche Afdeeling van het Alg. Ned. Verbond: *F. van Peski, lid van het hoofdbestuur der Ver. Oost en West;* J. de Jonge, koopman te Amsterdam.

Plaatselijke comité's worden gevormd om krachtige medewerking en financieelen steun te vragen van allen, die het een nationalen plicht achten de hiervoren uiteengezette plannen te helpen verwezenlijken.

Verslag der Vereeniging „Oost en West" over het jaar 1924.

(Slot).

Verder nam het Bestuur op initiatief van den voorzitter het besluit den leider van den vliegtocht Nederland—Indië, de heer Thomassen à Tuessink van der Hoop, nog in Indië vertoevende, aan te zoeken tot het houden van een of meer lezingen ook voor de afdeelingen, zoodra hij in Nederland zal zijn teruggekeerd, terwijl het hoofdbestuurslid de heer F. van Peski, zitting nam in het Comité voor een blijvend nationaal huldeblijk aan de vliegeniers bij hunne terugkomst. Van den heer Van der Hoop was bij het einde van het jaar nog geen antwoord binnengekomen.

Vermelding dient eindelijk, uit een propagandistisch oogpunt dat de heer L. D. Petit, secretaris der afdeeling Amsterdam zich bij herhaling verdienstelijk maakte door met het houden van voordrachten in het buitenland de belangstelling voor onze Overzeesche gebiedsdeelen op te wekken, al is het dat deze voordrachten niet uitgingen van de Vereeniging Oost en West, op welke genoemde heer echter wel, daar was het pas gaf, de aandacht vestigde.

Ten slotte de mededeeling dat de Vereeniging in den loop van het jaar zich deed vertegenwoordigen waar zulks wenschelijk of noodig was.

Het lokaal op de 2e verdieping grenzend aan het Informatie-bureau, bestemd om te verhuren, was aan het einde van het verslagjaar nog niet verhuurd en is derhalve ter beschikking.

Financieele toestand.

Commentaar hierop kan achterwege blijven waar de hieronder volgende cijfers spreken. Deze opmerking slechts, dat het gemis aan het Regeeringssubsidie elk jaar dieper doorwerkt.

Besluit.

Aan het einde van dit verslag een woord van hulde en dank aan hen die al dan niet met eenige functie in de Vereeniging bekleed, zich ten hare opzichten dientengevolge voor Nederland, Oost- en West-Indië verdienstelijk maakten.

Exploitatierekening 1924.

Debet.

Januari 1925.		
Meubilair (20 % afschrijving)		f 133.51
Propaganda		„ 529.40^5
Onkosten.		
Salarissen	f 3776.36^5	
Huishuur	„ 755.24	
Kantoorbenoodigdheden	„ 188.88	
Schrijfloon	„ 22.95	
Porti en telegrammen	„ 323.30	
Reiskosten	„ 246.41	
Receptiekosten	„ 75.14^5	
Gas- en waterleiding	„ 123.07	
Telefoon	„ 220.85	
Brandstoffen	„ 239.30	
Herdenking 25 j. bestaan	„ 1871.32^5	
Diversen	„ 219.32	
		„ 8062.15^5
Koloniaal Weekblad		„ 3692.39
Leeszaal		„ 465.10
Lidmaatschappen		„ 59.20
Inlichtingendienst		„ 1038.30
Studie-Commissie		„ 10.75
Diversen		„ 288.81
Hoofdvertegenwoordiger O.-I.		„ 2086.02
		f 16365.64

Credit.

Interest	f 1186.10
Contributiën	„ 12234.37
Nadeelig saldo	„ 2945.17
	f 16365.64

Begrooting 1925.

Ontvangsten.

Regeeringssubsidie (Tehuis v. Inl. bedienden)	f 8200.—
Regeeringssubsidie (Studie-Commissie)	„ 3200.—
Bijdragen van leden en begunstigers	„ 12000.—
Inlichtingendienst (verkoop boekwerkjes)	„ 100.—
Interest	„ 1200.—
	f 24700.—

Uitgaven.

Propaganda		f 500.—
Meubilair		„ 50.—
Onkosten.		
Salarissen	f 3800.—	
Huishuur	„ 1100.—	
Kantoorbenoodigdheden	„ 75.—	
Schrijfloon	„ 25.—	
Porti en telegrammen	„ 300.—	
Reiskosten	„ 250.—	
Receptiekosten	„ 100.—	
Gas- en waterleiding	„ 125.—	
Telefoon	„ 225.—	
Brandstoffen	„ 225.—	
Diversen	„ 75.—	
		„ 6300.—

Haarlem en Omstreken.

Hoofdvertegenwoordiger O.-Indië.

Salaris	f 1200.—	
Porti en schrijfloon . . .	„ 350.—	
Propaganda	„ 350.—	
Diversen	„ 100.—	
		„ 2000.—
Koloniaal Weekblad.		
Honor. Secret. Redactie .	f 1200.—	
„ vaste medewerkers	„ 1650.—	
„ losse medewerkers	„ 150.—	
Andere uitgaven	„ 100.—	
		„ 3100.—
Leestafel		„ 265.—
Lidmaatschappen		„ 60.—
Inlichtingendienst		„ 1025.—
Regeeringssubsidie (Tehuis v. Inl. bedienden)		„ 8200.—
Idem (Studie-Commissie)		„ 3200.—
		f 24700.—

Den Haag, Ulto. December 1924.

De Penningmeester,
VAN DER BRUGH.

Den Haag, 21 Maart 1925.

Aan het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West".

Het is den ondergeteekenden, uitmakende de Commisie van verificatie der jaarrekening, bizonder aangenaam wederom de verklaring te kunnen afleggen, dat zij alles in de beste orde aangetroffen hebben en dat de verschillende registers en bescheiden accuraat en netjes bijgehouden zijn geworden.

Gaarne hulde brengende voor de wijze waarop de administratie gevoerd is geworden, bevelen wij derhalve aan de balans per ultimo December 1924 goed te keuren en het Hoofdbestuur voor zijne gestie te acquitteeren en te dechargeeren.

De Commissie voornoemd:
DE BORDES.
J. P. C. HARTEVELT.
J. VAN HAAFTEN.

HOOFDBESTUUR EINDE 1924.

NAMEN	FUNCTIËN	WOONPLAATS	Jaar van aftreden	AANTEEKENINGEN
Mr. W. Sonneveld	Voorzitter	's-Gravenhage	1926	Dagelijks Bestuur
R. Zuyderhoff	Onder-Voorzitter	„	1926	Dagelijks Bestuur
F. van Peski	Lid	„	1925	Dagelijks Bestuur
F. H. A. van der Brugh	Secr.-Penningm.	„	1926	Dagelijks Bestuur
H. J. M. Baumann	Lid	Arnhem	1926	
J. C. Baars	„	Apeldoorn	1927	
G. Calkoen	„	Amsterdam	1927	
Mevr. Douair. Jhr. W. C. Clifford Kock van Breugel—Roelofs	„	Breda	1927	
Dr. H. H. Zeylstra	„	Deventer	1927	
J. Franke	„	Groningen	1926	
H. E. Wagenaar Reiseger	„	Haarlem	1927	
J. A. van Hamel	„	Leiden	1926	
F. E. Luitjes	„	Nijmegen	1927	
Z. G. P. Ph. Marcella	„	Rotterdam	1925	
H. Somermeijer	„	Utrecht	1927	
E. Roodhuyzen	„	Amersfoort	1927	

Van Week tot Week.

24—30 MAART.

Algemeen Nederlandsch Verbond. Den 27en had te 's-Gravenhage de stamdag van het Algemeen Nederlandsch Verbond plaats. De heer Raden Mas Noto Soeroto heeft daarbij een levendig toegejuichte redevoering gehouden, welke verbroedering van Oost en West beoogde.

De Indische Club. Ter gelegenheid van haar vijfjarig bestaan heeft de Indische Club den 29en dezer te 's-Gravenhage een receptie gehouden, waarbij ook de vereeniging Oost en West (door haar Secretaris, den heer F. H. A. van der Brugh), vertegenwoordigd was.

De Indische gulden. De aandacht wordt gevestigd op het feit, dat de Indische gulden, welke sedert Sept. 1921 beneden pari noteerde, thans weder den pari-koers heeft bereikt. Het zal eene belangrijke besparing opleveren, o.a. voor het Gouvernement, dat jaarlijks c.a. honderd millioen remitteert; elk procent koersverschil levert een verlies van een millioen op.

H. van Veen †. Te 's-Gravenhage is overleden de heer H. van Veen, kapitein der infanterie van het O.-I. leger met verlof.

Inlandsche levensverzekering. De Onderlinge Levensverzekering-Maatschappij Boemipoetra te Jogjakarta, welke in 1909 door de Inlandsche onderwijzers aldaar zonder kapitaal werd opgericht, verkeert in zeer bloeienden toestand. Blijkens het verslag op eind 1923, bedroeg het kapitaal van de Maatschappij f 405.235.67, terwijl dit in 1924 met ruim een ton is gestegen en zij thans dus een vermogen bezit van ruim een half millioen.

Irrigatie van Zuid-Celebes. Dr. J. Zwierzycki, hoofdingenieur van het mijnwezen, zal spoedig naar Zuid-Celebes vertrekken, om een geologisch advies uit te brengen, verband houdende met het millioenen-plan voor de irrigatie.

Bedevaartgangers. In 1924 vertrokken alleen uit de Preanger Regentschappen ter bedevaart 3828 personen, terwijl er 5056 terugkeerden uit het Heilige land.

De pest op Java. In de week van 6 tot en met 12 Febr. werden op Java 389 gevallen van pest geconstateerd, waarvan in de afdeeling Magelang 17, in Temanggoeng 35, in Wonosobo 7, in Jogjakarta 1, in Soerakarta 50, in Bojolali 62, in Klaten 55, in Sragen 1, in Semarang 4, in Kendal 9, in Salatiga 33, in Pekalongan 2, in Tegal 7, in Batang 34 en in Bandjarnegara 72.

Ontslag Assistent-Resident. Aneta meldt 30 Maart: De assistent-resident van Mandar (Celebes en Onderh.), de heer C. L. Blume, is als verdacht van verduistering ontslagen. Nader zal worden beslist, of het ontslag al dan niet beschouwd moet worden als eervol.

Indische Begrooting. De Eerste Kamer heeft de Indische Begrooting voor 1925 behandeld en aangenomen; tegen: de sociaal-democraten.

Mutaties in den Raad van Bestuur van Suriname. Bij Kon. Besl. is M. C. J. Welle, op verzoek eervol ontslag verleend als lid van den Raad van Bestuur in Suriname, onder dankbetuiging voor de in die hoedanigheid aan den Lande bewezen diensten; en zijn in voorm. Raad benoemd tot lid I. S. Morpurgo, buitengewoon lid; en tot buitengewoon lid mr. A. van Traa, directeur van de Surinaamsche Bank en E. Zeiler, planter.

De Indië-vliegers naar Engeland. Door tusschenkomst van Mr. W. Roosegaarde Bisschop te Londen is aan de hh. Van der Hoop, Poelman en Van den Broeke een uitnoodiging gezonden in Mei een bezoek te brengen aan Londen, welke uitnoodiging is aangenomen.

Den 13en Mei zal de ontvangst plaats hebben in de zaal van de Royal Society of Arts en zal de heer Van der Hoop eene lezing met lichtbeelden houden over den vliegtocht Holland—Indië. Het denkbeeld is door de Engelschen met warmte begroet en zeer zeker staat den vliegers een goede ontvangst in Londen te wachten.

Eere-promotie Dr. R. D. M. Verbeek. Den 26en Maart heeft aan de Utrechtsche Universiteit de eerepromotie plaats gehad van den heer R. D. M. Verbeek, oud-chef van het Mijnwezen in Ned.-Indië,

te 's-Gravenhage, tot doctor honoris causa in de wis- en natuurkunde. (De N. R. Ct. van 27 dezer ochtendbl., bevat een verslag dezer plechtigheid).

Even zij in herinnering gebracht dat Dr. Verbeek, den 7en April a.s. zijn 80en verjaardag hoopt te herdenken.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De paleisconferentie.

De conferentie van de residenten van *Java en Madoera* ten paleize heeft *den algemeenen inwendigen politieken toestand* besproken. De hoofdschotel — zoo meldt *Aneta* aan de *Java-Bode* (24 Febr.) — werd gevormd door de communistische propaganda cum annexis.

Evenals in vorige jaren is de toestand te dezen aanzien in de onderscheidene gewesten zeer verschillend; in sommige residenties is van het *communisme* zelfs niets te bespeuren. Ook ten aanzien van de *Sarekat Rajat-scholen* varieeren de toestanden. In het eene gewest zijn er vrij veel S. R.-scholen met een groot aantal leerlingen, in een ander gewest zijn deze scholen geheel verloopen. De *strengere maatregelen* tegen het voeren van ongeoorloofde propaganda en het met grooter zekerheid optreden van de *politie* tijdens vergaderingen worden algemeen toegejuicht. Er zijn geen aanwijzingen verkregen, dat de *geruchten omtrent aanstaande stakingen* eenigen grond van waarschijnlijkheid hebben. Van sommige zijden werd opgemerkt, dat juist een kenmerk der *Inlandsche beweging* is, dat een vaste lijn ontbreekt. Daardoor neemt soms plaatselijk de onrust snel toe, zonder dat het mogelijk is dit lang van te voren te voorzien. Er is geen gestadige ontwikkeling in een bepaalde richting. Merkwaardige voorbeelden werden gegeven, welke aantoonen, dat de Sarekat Rajat ten plattelande in geenerlei verband staat met den *economischen toestand*. Juist zeer welvarende districten zijn soms door de beweging besmet, als gevolg van een minder goed desabestuur, maar ook goedbestuurde streken worden weleens besmet, b.v. door de aanwezigheid van veel losloopend slecht volk. De conferentie behandelde gelijktijdig de vraag, of maatregelen getroffen dienen te worden tegen het z.g. „wild" *onderwijs*. De meerderheid der gew. bestuurshoofden erkende de noodzakelijkheid om het toezicht te verscherpen, hoofdzakelijk om politieke redenen, dus afgescheiden van den aard van het onderwijs. Geconstateerd is n.l. dat voor zoover er geen politieke bedoelingen aan ten grondslag liggen, het *Rajat-onderwijs* somtijds in een bestaande behoefte voorziet, speciaal wat betreft de elementaire kennis van het Nederlandsch. De landvoogd meende *de conclusie* te kunnen trekken, dat ook ditmaal de inwendige politieke toestand in het algemeen niet onbevredigend is, hoewel groote waakzaamheid geboden blijft.

De conferentie gaf vervolgens een *algemeen overzicht van den druk der belastingen*. In den laatsten tijd is herhaaldelijk geklaagd over te hooge *desa-lasten*, maar van verschillende zijden werd opgemerkt, dat de desa-lasten niet te veel uit een Westersch oogpunt beschouwd moeten worden, wijl voornamelijk ten plattelande die lasten niet altijd goed op geld waardeerbaar zijn. Ook was geklaagd over de *Inlandsche verponding*. Sommigen wezen er op, dat de verponding als belasting billijk geacht moet worden. Bezwaren zijn slechts de te plotselinge invoering benevens bijzondere gevallen, waarin de druk weleens te zwaar is. In andere gewesten werden bepaaldelijk geen moeilijkheden ondervonden. Intusschen overweegt de regeering een eventueele *herziening van de belastingregeling*.

Betreffende het *drankmisbruik* kwam de conferentie tot de algemeene conclusie, dat het drankgebruik door de Inlandsche ambtenaren en bij de bevolking [illegible] afgenomen is. Ook onder de Europeanen is het verminderd. In algemeenen zin gesproken is er van misbruik nergens sprake. Gevallen van dronkenschap komen zeer zeldzaam voor. Er bestaat ook geen vrees voor een toeneming van het drankgebruik, omdat allerwege een goede invloed van de *beoefening van sport* geconstateerd is. Voorts wordt een grootere activiteit getoond door de *Islamietische drankbestrijdende vereenigingen*, zooals „Mohamadijah", terwijl de gewestelijke en plaatselijke verordeningen tot beteugeling van het aantal verkoopgelegenheden eveneens een gunstigen invloed uitoefenen. Een waarschuwing werd uitgesproken in dien zin, dat als het *opium-gebruik* te zeer beperkt wordt, de kans bestaat, dat de Chineesche bevolking het opium vervangt door sterken drank, speciaal arak.

De openlegging van Zuid-Sumatra. Nieuw avontuur? Het I. E.V. en de klein-landbouw.

Het *A. I. D.* (17 Febr.) en het *Soer. Hbl.* (18 Febr.) berichten, dat een schema ontworpen is voor de opening van het achterland van Moeara Bliti en het bovenland van Palembang en Benkoelen *voor den grootlandbouw*, waartoe spoorwegaanleg van Moeara Klingie naar Padang Oeloe Landing noodig is. Persoonlijke onderzoekingen van *dr. Rutgers* en *dr. Pekelharing* hadden ten gevolge, dat de aandacht op dezen spoorwegaanleg werd gevestigd, in het bijzonder van de leiding van Gouv. Bedrijven. In de betrokken streek is 100.000 bouws in erfpacht uitgegeven, waarvan slechts 7000 bouws beplant zijn. Het geheele gebied is voor den groot-landbouw geschikt, wellicht zelfs voor tabak en suikerriet. Voor de zekerheid van het transport der producten is echter de aanleg van een spoorlijn noodzakelijk. De kosten worden op *f* 5.500.000 geraamd. Aangedrongen wordt met de uitvoering daarvan in 1927 te beginnen, waarvoor *f* 1.000.000 noodig is.

Nieuw cultuurgebied! Nieuwe pioniers! Het „Soer. Hbl." gelooft, dat de cultuurscholen te Malang en te Soekaboemi thans een kans krijgen om volledig opgeleide — technisch en electro-technisch onderlegde, en niet langer half-bekwame — cultuuremployé's te gaan afleveren.

Van Bandoeng uit klonk reeds de zegekreet, dat het pleit gewonnen zou zijn: dat de tin-meevaller in nieuwe bedrijven gestoken zal worden; dat men tot 1933 toe, uit de gewone inkomsten, telkens meer aan *„productieve" werken* zal besteden om aan den verhoogden last uit leeningen het hoofd te kunnen bieden. Wat daarvan waar is, zal de begrooting voor 1926 moeten uitwijzen. Maar er is — dit betoogt het *Bat. Nwsbl.* (21 en 23 Febr.) in twee hoofdartikelen — alle reden om reeds nu met den meesten nadruk te waarschuwen tegen een gaan in die richting. Omdat dat zou neerkomen, de ervaring leert het, op een *nieuw avontuur*, waarvan men wel het begin, maar niet het einde ziet. Alles pleit er vóór om, waar het mogelijk blijkt, reeds nu alles te doen en niets na te laten, wat tot *verlichting van den druk der openbare schuld* kan leiden.

Door den directeur van B. B. is d.d. 16 Febr. aan het hoofdbestuur van het Indo-Europeesch Verbond medegedeeld, dat de Regeering in beginsel bereid is aan een ernstig *kolonisatieplan voor Europeesche klein-landbouwers* steun te verleenen. Een door het Verbond aan te wijzen perceel, groot ongeveer 5000 bouw, in de Buitengewesten gelegen, kan voor dit doel gereserveerd worden, indien het voor landbouw geschikt blijkt. De Regeering heeft zich voorts bereid verklaard, ingeval de gronden volgens erfpachtsbepalingen zouden worden uitgegeven, om den kolonisten een bedrijfscrediet te verleenen.

Bij dit schrijven teekent het *Bat. Nwsbl.* (20 Febr.) voorloopig slechts aan, dat het I. E. V. de Regeering niet anders dan dankbaar kan zijn voor haar aldus openlijk beleden *sympathieke gevoelens* tegenover het groote Verbond, — gevoelens, welke het Verbond zich waardig gemaakt heeft door zijn ernstigen, rustigen arbeid en zijn loyale houding. De bereidverklaring der Regeering tot samenwerking met het Verbond in een nieuwe poging om voor den Europeaan in Indië — den blijver — in den land- of tuinbouw een middel van bestaan te vinden, kan niet anders dan hoogelijk gewaardeerd worden. Een der grootste hinderpalen is daarmede uit den weg geruimd.

Een kweekschool voor alle rassen. Kweekschool I. E.V.

Aan de hand van het „Bat. Nwsbl." bespreekt de *Deli Crt.* (23 Febr.) *de kweekschoolkwestie*, die thans in een nieuw stadium is getreden. Het nieuwe ontwerp, dat de Regeering in de a.s. Volksraadszitting zal aanbieden, gaat uit van een gemengde kweekschool, d. w. z. een kweekschool voor alle rassen. Is het blad wel ingelicht, dan zal de Regeering de oplossing, welke alle partijen kan bevredigen, zoeken in een voldoening aan de bijzondere eischen der verschillende partijen, zonder aan het begrip kweekschool voor alle rassen al te zeer geweld aan te doen. Binnen dit begrip kan men zich denken bijzondere kweekscholen, zoowel voor het Europeesche- als het Holl.-Inlandsche, en Holl.-Chin. onderwijs, welke werkend naar een gelijk pro-

gramma, toch ieder op zich zelve een speciale opleiding geven. De bekende te Bandoeng gevestigde kweekschool zal die voor Europeanen worden. Van die zijde zijn bij het Dep. van O. en E. plannen voorgebracht, om de bijna drie jaren bestaande kweekschool met vier-jarigen cursus te Bandoeng om te zetten in een Mulo-school, waardoor betere aansluiting met het lager onderwijs verkregen wordt en zij, die alleen deze inrichting afloopen, een diploma kunnen verkrijgen, dat in hun verder leven waarde heeft, terwijl dan als bovenbouw de kweekschool komt met een drie-jarigen cursus.

Uit een *interview met den heer Mendel*, directeur aan de I. E.-kweekschool te Bandoeng, — *Bat. Nwsbl.* 23 Febr. — blijkt, dat de kweekschool einde 1923 194 leerlingen telde, tegen 215 einde 1924. Op 1 Jan. 1924 studeerden 44 mannelijke leerlingen voor de acte L.O. terwijl op ult. Dec. 1924 62 stonden ingeschreven. Deze bemoedigende resultaten zouden — meent de heer M. — voor de Regeering misschien een stimulans kunnen zijn, om door meer steun de kweekschool te doen uitgroeien tot een onderwijsinrichting, die aan alle eischen voldoet. In het afgeloopen jaar werd de acte lager onderwijs door 45 leerlingen behaald. De geest der leerlingen valt over het algemeen te roemen. Van de groote vrijheid, die de leerlingen genieten, wordt geen misbruik gemaakt. De afgestudeerden van de Mei-examens zijn reeds alle in functie, terwijl ook de mannelijke geslaagden van de December-candidaten geplaatst zijn. De heer *Muurling* verrijkte de school met een keurige, en voor het onderwijs zeer gewaardeerde collectie petroleummonsters.

Lepra-bestrijding in Ned.-Indië.

De *Java-Bode* (19 Febr.) publiceert bizonderheden omtrent de *lepraordonnantie*, die op het oogenblik aan het Hoofdbureau van den Burg. Geneesk. Dienst in voorbereiding is. De bedoeling is dat men thans hoopt, na de verplichte isoleering in een ordonnantie te hebben vastgelegd, in die deelen van den Archipel, waar de isolatie de minste moeilijkheden met zich brengt, over te gaan tot een *strenge isolatie* dezer patiënten, waardoor men de uitbreiding van de ziekte hoopt tegen te kunnen gaan.

In dit verband vestigt de *Deli Crt.* (28 Febr.) de aandacht op de gedwongen concentratie van lepralijders, zooals die reeds met succes wordt toegepast in de Batak-landen, te *Laoe Si Momo*, onder de toegepaste leiding van den heer *van Eelen*. De lepra-lijders wonen daar te zamen in een vriendelijk uitziend complex van woningen, omgeven door een eenvoudige heg, waarvan de coomunicatiepoort met de buitenwereld niet bewaakt wordt. Er is echter een streng verbod om het kamp te verlaten, waaraan men gaarne gehoor geeft. Bij den ingang treft men een ruime pendoppo aan, die in de lengte-richting door vlechtwerk met ruime mazen in twee afdeelingen gesplitst is. De eene helft is bestemd voor de leprozen, de andere voor hun bezoekers. Op de grens ligt een toko, die naar beide zijden verkoopt; en nu is het een feit dat zich rondom die toko een zeker genoeglijk verkeer van beide zijden concentreert, dat den lijders het isolement volgens eigen getuigenis veel minder zwaar doet wegen. De inwendige huishouding is, zonder Europeesch medisch hulp-personeel, voortreffelijk geregeld. Valide leprozen mogen, onder toezicht van anderen, en tegen een geldelijke vergoeding, hunne invalide lotgenooten ter verpleging opnemen. De „D. Crt." zou het zeer gelukkig achten, als *deze leprozerie het voorbeeld* zou kunnen worden *voor de bestrijding* dezer ziekte door den ganschen Archipel. Alleen mag men daarbij *h.i.* niet uit het oog verliezen, dat de leprozen door de Bataks werden uitgestooten en in Laoe Si Momo een menschlievende opname vinden. Daarom blijven zij daar gaarne, terwijl het de vraag is of dat ook elders het geval is, waar de bevolking minder scherp tegenover de lijders staat.

Lezingen van dr. Gunning.

Voor een dichtbezette zaal hield *dr. Gunning* den 15den Febr. te Kediri een voordracht, de 35ste tijdens zijn kort verblijf in Indië. Spr. begint met te zeggen, dat hij als belangstellend toerist Indië doorreizend, verbaasd heeft gestaan over de vele voor hem nieuwe dingen, die hij mocht aanschouwen. Hij is a. h. w. van de eene verbazing in de andere gevallen en hoopt dit soort vallen ook in Holland anderen bij te brengen, daar t. o. v. Indië de meesten daar nog veel te vast op hun beenen staan. Zijn reis naar Indië is de vervulling van een lang gekoesterd ideaal. Het *Soer. Hbl.* (18 Febr.) geeft een verslag van hetgeen dr. Gunning over *„Tact"* vertelde, een der *z. i.* heel gewone vraagstukken van opvoeding en onderwijs.

Te Semarang hield dr. Gunning zijn 36ste lezing onder auspiciën van de afd. Semarang van Koloniale Studiën en van de Sociaal Technische Vereeniging. De Logezaal was, weinig voorkomend verschijnsel bij lezingen in deze stad, geheel gevuld door een publiek, dat geacht kan worden een zeer belangrijk gedeelte van de verschillende groepen der Semarangsche samenleving te vertegenwoordigen. Dr. Gunning sprak over *„Geestelijke Tucht"* (*De Locomotief* d.d. 17 Febr.) Hij gelooft in *gemeenschapsleven.* Onze maatschappij heeft het geloof in de kracht der gemeenschap verloren. Dit geloof dient hersteld te worden. Spr. ontwikkeld de idee van het gemeenschapsleven en gaat in de historie na welke de invloed van het gemeenschapsleven is geweest. Hij wijst op het tot stand komen der middeleeuwsche kathedralen, de mooiste producten van een schoon gemeenschapsleven. Een echte gemeenschap is een balans van rechten en plichten. Men vindt dat samenvallen van recht en plicht in onze maatschappij niet meer — in onze gezinnen niet — in onze kerken en volken niet. *De plicht van ieder is in zijn naaste omgeving mee te werken op eigen gebied, dan hindert het niet of de Volkenbond over tien of honderd jaar komt.* Ook te Semarang oogstte de spreker een langdurig en enthousiast applaus.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Nederlandsch-Indische Vertegenwoordigers naar het Godsdienst-Congres te Caïro (Egypte).

II (Slot).

1e. Op Maharadja Saijnti Loebis, redacteur van het te Samarinda (Oostkust van Borneo) verschijnende nieuwsblad de „Persatoean".

Hij is jong, ijverig en heeft nog geen voldoende kennis van den Islam en van de Engelsche taal, zoodat hij op een godsdienst-congres niet op den voorgrond kan treden, terwijl hij de kennis van de Arabische taal mist.

Als secretaris van eene Indische delegatie, die de verslagen in de Maleische taal opmaakt, zou hij kunnen voldoen.

2e. Op den heer O. S. Tjokroaminoto, den reeds jarenlang fungeerenden voorzitter van de Centrale Sarikat Islam, wiens kennis van den Islam echter niet toereikend is.

Hij is een bekwaam leider, die het hart van zijne partij weet te winnen.

3e. R. M. Soerjopranoto, commissaris van de Centrale Sarikat Islam, een der leiders van de Sarikat Islam en fabrieksarbeider.

Hij is een goede bekende in de Inlandsche bewegingspartij, doch niet voldoende op de hoogte van den Islam en dankt zijne keuze aan zijne vrienden Tjokro en Salim.

Hij heeft kennis van de Nederlandsche taal, doch die van de Arabische en Engelsche talen is hem vreemd, hetgeen aanleiding geeft tot de opmerking, dat zijne keuze niet ernstig gemeend kan zijn geweest.

Naar de meening van den schrijver, geeft de keuze van deze Chalifatdelegatie duidelijk blijk van de bedoeling, om, door vooruitschuiving van de Centrale Sarikat Islam, haar invloed bij de groote menigte te verhoogen.

Zijns inziens bestaat daartegen geen bezwaar, mits men andersdenkenden en hen, die niet tot de partij behooren, door spotternij en verdachtmaking niet in hunne gevoelens kwetst.

De schrijver verklaart noch communist te zijn, noch deel uit te maken van de Sarikat Islam Vereeniging, doch hij blijft een trouw belijder van den Mohamedaanschen godsdienst, die in zijne oogen goed is en keurt af dat men zich, bij de keuze van de Chalifatdelegatie, heeft bepaald tot de vrienden van de leiders der Sarikat Islam.

Zijns inziens had men bij die keuze de aandacht ook moeten vestigen op Raden Hadji Adnan, adjunct-hoofdpengoeloe te Solo, die godsdienstig goed geschoold, tevens de Arabische taal machtig is.

Verder op Raden Hadji Issam, zoon van den hoofdpengoeloe te Solo, thans in Kediri woonachtig, die in Egypte de kennis van den Islam en van de Arabische en Engelsche talen opdeed.

Op Maharadja Imam te Sambas (Westkust van Borneo), die de studies aan de Al-Azharschool te Caïro volgde en zich in de godsdienstige wetten en in de Arabische taal bekwaamde.

...s natuurlijk niet onmogelijk, zegt de schrijver, ...n bij de keuze van de Chalifaatdelegatie inge-...s op de voorspraak van een paar Arabieren en ...wijze aan de wenschen van de Sjech- en Said-...gemoet heeft willen komen.

...als bekend, bestaat die Arabische partij hoofd-...k uit Arabieren, die afkomstig zijn uit het land ...dramaut.

...land had reeds vertegenwoordigers voor het ...s aangewezen, met het gevolg, dat, zoowel de ...d Arabieren als de in Ned.-Indië geboren Ara-...het rationeel vonden, dat zij zich voor Indisch ...woordiger op het congres niet beschikbaar ...

...gedacht vindt de schrijver dit allerminst en ...t van de zijde der in Ned.-Indië geboren ...n, die van moederszijde toch Indisch bloed ...eren hebben, dan wel van die volbloed Ara-...die thans reeds vele tientallen jaren in Ned.-...rblijf houden en als Indische burgers onder ...even, waarbij zij gelijk zijn gesteld met Inlan-...niet met Westerlingen.

...Inlandsche gedachte is iedere moslemin even ...el en de schrijver hoopt dan ook dat de Ara-...Ned.-Indië, hij zij dan Sjech of Said, zich op ...voet bij de inheemsche bevolking zal willen ...en.

...hunne dikwijls hooghartige houding ten op-...an hun inlandschen geloofsgenoot bestaat geen ...g.

II. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Kennis en Werkkring.

II.

...e vroegere vrijheid is, zegt de schrijver van ...el, voorkomende in de „Sinar Sumatra" van ...ber 1924, weinig meer te bespeuren en zijn ...tal van Chineesche jongelieden, die een ...g in eene Europeesche toko en op de Gou-...ntsbureaux op prijs stellen.

...erandering van inzicht is niet alleen een ge-...hunne kennis van de Nederlandsche taal, ...den Chinees in Ned.-Indië eene meer waarde-...soonlijkheid heeft gemaakt, doch ook van het ...n kapitaal, dat hen belet eigen zaken te ...

...men vroeger met eenige honderden guldens ...hen, zijn thans eenige duizenden noodig. ...e plaatsing in een Europeesch bedrijf komt ...van de Nederlandsche taal dus tot haar ...

...nstige omstandigheid voor die Chineezen is ...at het aantal Europeesche handelshuizen en ...he firma's in de laatste tientallen jaren sterk ...dië is toegenomen en deze voor hun bedrijf ...elijke krachten kunnen gebruiken.

...voor het persoonlijk sluiten van handels-...in de desa voor den opkoop van sawah-...producten voelt de Westerling, niettegen-...het vergemakkelijkt vervoer per auto, niet veel, ...gebrekkige taalkennis, hetzij uit vrees dan ...lust om zich in de dorpen te bewegen. ...wachtte de Europeesche exporteur de komst ...Chineeschen of Inlandschen handelaar af, ten ...vernemen welke sawah- en boschproducten ...an te bieden, doch thans zijn de toestanden ...gewijzigd, dat geschikte lieden door den ...hen exporteur naar de desa's moeten wor-...den voor plaatselijken inkoop van produc-...de Europeesche markt.

...voor is de Chinees een bruikbaar element. ...is niet te ontkennen, zegt de schrijver, dat ...handel zich in de laatste jaren sterk heeft ...en het handelskapitaal dientengevolge aan-...toegenomen.

...ondernemingen werden door de vreemde-...et leven geroepen en fabrieken opgericht, ...belangrijke kapitalen noodig waren, die ...gevend werken.

...'s en kongsi's, die ruim over kapitaal be-...het niet moeilijk winstgevende zaken in ...en.

...n jaren geleden zag men bijna nimmer Ja-...n Chineesche firma's zich overgeven aan ...in koffie, suiker, rubber, enz., niet alleen ...aantal dier firma's niet groot was, doch ook ...nagenoeg geene mededinging bestond met ...che en Europeesche goederen.

Thans is dit evenwel anders geworden en zenden ook de kleinste handelszaken, die met bescheiden kapitaal werken, hunne handelswaren voor eigen rekening naar Europa en Amerika, hetgeen zij kunnen doen doordien de Chineezen hun vroeger stelsel van opvoeding hebben laten varen en zich Westersche wetenschap hebben eigen gemaakt.

Toen de Inlandsche handelaar nog onkundig stond tegenover de eischen van den groothandel, verkocht hij zijne sawah- en boschproducten in den regel tegen lage prijzen aan den Chineeschen handelaar, dien hij reeds jarenlang persoonlijk kende en in wien hij vertrouwen stelde, doch thans houdt de Inlander, dank zij de verkregen kennis, rekening met de marktprijzen en weet hij door loven en bieden tot overeenstemming van prijzen te geraken en eerst daarna de producten te leveren.

Ook de export-firma's hebben de gebruiken moeten veranderen en koopen thans zelfs de geringste hoeveelheden sawah- en boschproducten in.

Eene Europeesche import-firma dacht er eertijds niet aan om sigaren in het klein per kistje of één blik beschuit te verkoopen, doch thans is dat anders en kan men bij haar even goed terecht als in de Chineesche toko, alles als gevolg van de bestaande mededinging en van de zucht om winst te behalen.

Wanneer de Chineesche handelaar vroeger naar de dorpen reisde voor den opkoop van sawah- en boschproducten, dan kon hij er op rekenen dat hij over onbegrensde geldelijke voorschotten kon beschikken.

Men had vertrouwen in hem, terwijl de Chineesche handelaar de beleefdheidsvormen in acht nam en wilde laten blijken dat hij een vertrouwbaar handelsman was.

Van onregelmatigheden in dit opzicht werd weinig vernomen, omdat op het woord van den Chineeschen handelaar kon worden vertrouwd en dit evenveel kracht en waarde had als de inhoud van eene acceptatie of ander schuldbewijs.

(Wordt vervolgd.)

Literatuur-Overzicht.

De Vraagbaak.

Na gedurende vier jaren niets van zich te hebben laten hooren, is thans de bekende „Vraagbaak, Almanak voor Suriname", weder verschenen (bij de Erven H. van Ommeren te Paramaribo).

Als oude bekende en nuttig werk, dat eenigszins doet denken aan den Indischen Regeeringsalmanak (doch meer afwisseling biedt dan deze), behoeft de Vraagbaak geen bijzondere aanbeveling; de omvang is veel grooter dan in de vorige jaren (nl. 408 en LXXXIV blz., behalve de alphabetische inhoudsopgave). Het boek wordt geopend met een portret en zeer waardeerende biographie van Harry van Ommeren (1876—1923), in leven uitgever, redacteur en eigenaar van het nieuwsblad „Suriname" en lid van de Koloniale Staten.

De Indische Mercuur.

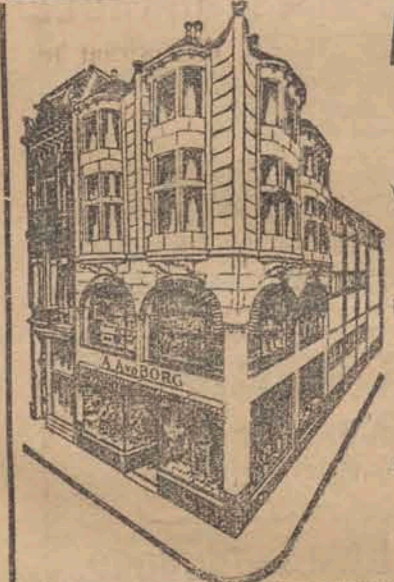
No. 13 (27 Maart). Amiroé, beelden uit het Dajaksche volksleven, door P. te Wechel. Besproken door Prof. J. C. van Eerde. — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het vierde kwartaal van 1924. — Invoer tot verbruik der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten, bodemvraagstukken.

Oedaya (Opgang).

Jaarg. II, afl. 10 (Maart '25). Inhoud. Titelplaat: Een riviergezicht uit de Preanger. — Hollandsch gedeelte: G. Gonggrijp, door H. Middendorp (met portret). — Mr. Soesanto Tirtoprodjo, Kanaka-prijswinner 1925 (met portret). — De geestdrift van een Indischen geleerde, Prof. Sir Jagadish Chandra Bose (met portret). — Wie waren de Wahhabieten (met ill.). — Heldenmoed en hoffelijkheid van Nederlandschce zeelieden. — Maleisch gedeelte: Persinggahan, oleh S. Soetan Melajoe. — Bahagian „Artha".

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 34 (21 Febr. '25). Chenopodium (geneeskrachtig kruid), door Zegers Rijser. — Algemeen overzicht van de theecultuur in Nederlandsch-Indië gedurende 1924. — De rubberinvoer te Singapore over 1924. — Heveadorp. Een Ne-



derlandsche rubberfabriek, door Dr. R. Broersma. — Parasieten koffiebessenboeboek.

Indisch Militair Tijdschrift.

Jaarg. 1925, Nr. 2. Een nachtgevecht, door ***. — Karakterschetsen van den Indischen soldaat, benevens practische voorstellen tot verbetering der keuringsresultaten, door Dr. L. Balner (vervolg). Met platen. — Een en ander over motor-artillerie, door J. Otto. — Radiostations voor den verbindingsdienst in het Engelsche leger, door W. G. Kuyck (met platen). — Overzicht der Nederlandsche tijdschriften (Indische Gids van Nov. en Dec. '24, enz.).

De Indische Cultures.

Uit den inhoud van 10e jaarg. No. 4 (15 Febr. '25). De rol en het belang van de kalk in den landbouw, door Dr. J. J. B. Deuss (slot). — Landbouw, landbouwonderwijs en landbouw-proefstations. door Dr. H. Z. — Enkele algemeenheden over ziekten en plagen (vervolg), door A. J. G. — Notes on rice-cultivation, by Ch. E. Douglas. — Plantersproblemen, door W. Wynaendts van Resandt. — De kabelbaan als transportmiddel in bergachtige streken, door W. G. ten Houten de Lange. — Suikerzaken in den Volksraad (vervolg).

Verder in dit Nr. onder het hoofd „West-Indië", een causerietje (het eerste eener reeks), van K. L. M. v. d. Hoogte over Suriname, het land waar schr. zijn opleiding genoot als planter, „het land waarover zooveel onwetendheid heerscht, zooveel zelfs, dat een hooge koloniale specialiteit eens sprak van *„op Suriname"*, daarbij klaarblijkelijk in de meening verkeerende met een eiland te doen te hebben."

De Mijningenieur.

Uit den inhoud van jaarg. 6, No. 2 (Febr. '25). Ter nagedachtenis van Ir. Jan de Koning Knijff, 13 Maart 1867—16 December 1924, door Ir. L. Houwink. — De reductie en zuivering van tin in de Vereenigde Staten, door Ir. F. P. C. S. v. d. Ploeg (vervolg). — Een jubileerende firma (Erdmann en Sielcken te Batavia). — Koolzuur of zwavelwaterstof? door Ir. N. J. M. Taveerne. — Brand te Loa Boeah, door Ir. J. W. J. Nering Bögel, met Antwoord door Ir. H. Tromp. — Het ontstaan van diamant, door N. Wing Easton.

Mijn reis naar Mekka.

Naar het dagboek van den regent van Bandoeng Raden Adipati Ario Wiranato Koesoemo heeft de heer G. A. van Bovene een reisbeschrijving naar Mekka gegeven, voor de eerste maal in het A. I. D. Pr. Bode gepubliceerd. Velen, die nader willen worden ingelicht over de verplichtingen, die met het vervullen van de bedevaart der Mohammedanen gepaard gaan, kunnen hier terecht. De regent van Bandoeng gaf een afzonderlijke bijdrage ter toelichting van de geschiedenis en de bedoeling der bedevaart. Dit aanhangsel oriënteert zeer goed in de hadji-ceremoniën. (Soer. Hbl).

De Indische tariefwet.

Bij de N.V. G. Kolff en Co. te Batavia-Weltevreden is verschenen „de Indische tariefwet", tarieven van in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië, bijgewerkt tot 31 December 1924. Dit boekje bevat, behalve de ordonnantie, een nauwkeurige opgave van alle goederen, de maatstaf, waarnaar de waarde wordt bepaald en het bedrag van het recht.

De belangenstrijd rond den Pacifischen Oceaan.

Onder dit opschrift kunnen we melding maken van een tweetal zeer belangrijke publicatiën, welke o.m. een duidelijk inzicht verschaffen in de politieke verhoudingen van de mogendheden die belang hebben bij het Pacific-vraagstuk, n.l.:

Eenige beschouwingen over de vraagstukken van het Verre Oosten, door G. E. Rotgans (Marineblad, jaarg. 1925, afl. 1, bl. 12—54); en

De beteekenis van Straat Malaka. Historisch beschouwd naar aanleiding van: Singapore-vlootbasis en onze Vlootwet, door L. van Vuuren. (Utrecht, Gebr. Cohen). Met kaartjes.

De Aarde en haar Volken.

De Maart-afl. bevat een artikel (met ill.) van J. H. B. Jaspers, getiteld: Heiligverklaring bij de Boegineezen (speciaal de Tolelaki van Kendari) en nog een korte bijdrage van ethnogr. aard: Si Gebing's dood (een lijkverbranding in de Bataklanden ongeveer 30 jaar geleden).

Vrijzinnig Weekblad.

21 Febr. '25. Gedachten na 20 Indische dienstjaren. Over opvoeding van Inlanders. — Bandoengsch communisme.

De Indische Loods.

No. 6 (20—26 Febr. '25). Kampong-verbete[ring] Weltevreden en Batavia. — De nieuwe Jach[t-ordon]nantie. Een handleiding voor belangstellende[n] (ver[volg]). — De drukpers in Indië in vroeger ja[ren] (ont[]leend aan het Vaderland). — Tusschen heden [en ver]leden. II. Ardjoena in het Mahabharata.

De Indische Verlofganger.

Het Nr. van 27 Maart bevat o.a. De Indisc[he] stoelen aan de Utrechtsche Universiteit. Stemm[en voor] en tegen. — Een kwaadspreker van de Oost (... Tavernier), door S. Kalff (met portret).

De Taak. Alg. Ind. Tijdschrift.

No. 9 van den 7en jaarg. (7 Febr.) brengt ... schouwing van Dr. F. W. Stutterheim te Wel[tevreden] over de bekende monumentenrestauratie-kwestie ... oudheidkundig onderzoek in Nederlandsch-In[dië]. Verder nog een artikel „Vogelvrij verklaarden", ... critiek wordt uitgeoefend over de door de R[egeering] genomen maatregelen inzake het recht van v[ereeniging] en vergaderen in Indië.

* * *

Malay customs and beliefs as recorded in ... literature and folklore, by H. Overbeck. (Jou[rnal Ma]layan Branch R. A. S. Vol. II, part. 3, Dec. '2...

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-... sche pers 1925. No. 8. Bureau voor de Volkslec[tuur] ... aanverwante aangelegenheden. Afdeeling Pers ... tevreden).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en ... sche pers over de maand Januari 1925. Sam[engesteld] door het Kantoor voor Chineesche Zaken. (W[eltevre]den, Drukkerij Volkslectuur).

Verslag van de Weeskamers over het ja[ar] ... (Overdruk uit de Javasche Courant van 13 Fe[br.] ... Weltevreden, Landsdrukkerij.

Nota's van den Ondernemersraad voor Nederl[andsch-]Indië en van de Vereeniging van Ned.-Indische ... en Tramwegmaatschappijen aan den Minister [van Ko]loniën omtrent het „Ontwerp voor de Ordonn[antie op] de Vennootschapsbelasting 1925" en de daarbij [behoo]rende toelichting. ('s-Gravenhage, 15 Maart '2[5]).

Bestaat er in het adatrecht onderscheid ... zakelijke en persoonlijke rechten? I. Advies v[an] ... Mr. G. André de la Porte. II. Advies van Prof. ... van Vollenhoven. III. Nader advies van Prof. ... André de la Porte. IV. Nader advies van Prof. ... van Vollenhoven. V. Advies van Prof. Mr. E. M. ... (Indisch Tijdschrift van het Recht. Deel 12... afl. 1).

Departement van Landbouw, Nijverheid en ... Verslag omtrent de Gouvernements Kina-ond[erneming] te Tjinjiroean (Pengalengan) over 1923. (W[eltevre]den, Landsdrukkerij 1925).

De geëmployeerden in dienst der Ja[va-suiker]industrie en hunne opleiding, door J. J. ... (Archief Suikerindustrie in N.-I. 1925, afl. ...

Oud en nieuw in zake het opium (verv[olg]) ... Dr. M. Th. Koks (Pharmaceutisch Tijdschr[ift] ... Febr. 1925).

Herinneringen aan de Zuid-Oostkust va[n] ... (Nieuw-Guinea). Met kaartje en ill., door H. ... (Eigen Haard, 28 Maart '25).

Een onschadelijke bessenboeboek (Step[h. ...] spec.) van de Liberia-koffie in Suriname, door ... hel (Mededeeling van het Dep. van Landbouw ... en Handel in Suriname. No. 19).

Een commentaar op de Openbaring voor de ... sche Gemeenten in Ned.-Indië (vervolg), door ... mersma (De Banier), 13 Febr. '25).

Suriname.

Het Voorloopig Verslag van de Tweede Kam[er] ... treffende de begrooting van Suriname voor 192[5] ... het volgende over de grensregeling:

„Aangedrongen werd op oplossing van de si[nds] ... bestaande vraag, of het gebied tusschen de N[ieuwe Rivier] en de Coeroeni tot Suriname dan wel tot Britsch-[Guya]na behoort. Na de arbitrale uitspraak van 1899 ... de grensscheiding tusschen Britsch Guyana en ... zuela heeft de Nederlandsche Regeering aan ...

Regeering medegedeeld, dat haars inziens de uit- van het scheidsgerecht geenszins kon praeju- op ons recht om de New River als grens tus- de beide Guyana's te beschouwen, waarop de Regeering te kennen gaf, dat zij de Coeroeni grensrivier bleef beschouwen en niet in discus- te treden over de vraag, of de door *Barrington Brown* ontdekte en als de bovenloop van de beschouwde New River in plaats van de Coe- grensrivier zou moeten worden aangemerkt. men — de Minister bereid mede te deelen, Britsche Regeering in dat antwoord ook de juist- van *Barrington Brown's* ontdekking en gevolg- in twijfel heeft getrokken? Is de Minister bereid, om, zoo noodig na overleg met de Regeering, het bedoelde antwoord te publi- alsmede de hierop betrekking hebbende nota's Surinaamsche Gouvernement? Is de Minister niet van oordeel, dat een oplossing van het vraagstuk kan worden verkregen, indien landsche Regeering aan de Britsche Regeering een nadere regeling te treffen omtrent den de Corantijn-rivier, die thans in haar geheele Nederlandsch gebied wordt beschouwd, en verbindt het voorstel om door gezamenlijke vast te stellen, of de Coeroeni dan wel de den bovenloop van de Corantijn-rivier en grens tusschen de beide Guyana's vormt? Voor- beantwoording van een of meer dezer vragen met den Minister van Buitenlandsche Zaken noodig zijn, zou men het zeer op prijs stellen, Minister dat overleg zoo spoedig mogelijk zou plaats hebben, opdat van de resultaten van in de Memorie van Antwoord melding kunne gemaakt."

over het Voorloopig Verslag.

zaak weer aan het rollen is, meenen wij onzen ondienst te doen met in herinnering te hoever ze gerold is sedert 1913.

jaar verklaarde n.l. de toenmalige Minister van Zaken, Jhr. de Marees van Swinderen, ...

merking dat uit de laatst bekende nasporingen zijn, dat de New-River de eigenlijke is en dienvolgens de grens zou vormen tus- Suriname en Britsch Guyana, berust op een integendeel is het op gronden van historischen rechtelijken aard in overeenstemming met de Regeering als een uitgemaakte zaak te be- dat die grens wordt gevormd door de en diens bovenloop de Cutari-Curuni, op wel- loop in zijn geheel toepasselijk zijn de gewone van het volkenrecht ten aanzien van gemeen- grensrivieren geldende."

daarmede in strijd verklaarde Minister de bij de behandeling van de Surinaamsche be- voor 1924:

de Corantijn in haar geheele breedte Neder- gebied is, dus dat de grens *niet* volgt de regelen van het volkenrecht;

onze Regeering na het afwijzend antwoord Britsche Regeering *niet* op de zaak is terug- dus is er geen sprake van *„overeenstem-* met de Britsche Regeering.

twijfel zal onze Regeering inzien dat de zaak moet rollen. In het stadium waarin zij nu ver- kan zij niet blijven. Naar onze meening is de Voorloopig Verslag voorgestelde weg de juiste. achterland van Suriname zal door een machtig concern worden onderzocht. Waar- in verband daarmede heeft — volgens de bladen — de Minister van Koloniën on- het „Koloniaal Weekblad" van 26 Februari) bestuur van Suriname verzocht om voorloopig vergunningen of concessies tot ontginning van uit te geven in de zône liggende bezuiden breedtegraad. Dat de Amerikanen een degelijk onderzoek bedoelen blijkt eenerzijds uit aantal uitgezonden ingenieurs en geologen, uit het aanbod door het syndicaat gedaan een pas afgestudeerd mijnbouwkundige van gelegenheid te stellen het onderzoek voor van het syndicaat te volgen teneinde aldus te doen. (Zie ons vorig nummer). Hoe ver westen de Amerikanen hun onderzoek zullen is ons niet bekend, maar de mogelijkheid uitgesloten dat zij tot aan de Corantijn zullen Het is daarom dringend noodig onze grens Guiana bijtijds te regelen. Onzekere gren- tot allerlei verwikkelingen aanleiding

brief aan de Koloniale Staten (zie ons vorig nummer) schreef de Gouverneur, dat wij ons in deze kwestie niet door landhonger mogen laten leiden, en dat hij zich overtuigd hield, dat de Nederlandsche regeering hare mogelijke rechten op het betwiste grondgebied niet ongemotiveerd zal prijsgeven en dat, indien mocht worden uitgemaakt, dat de tot dusverre door Engeland gehuldigde leer de juiste is, dit slechts op rechtsgeldige bewijsgronden zal worden aangenomen.

Door hen die reeds vele jaren aandringen op een regeling van de grens is dit juiste standpunt steeds ingenomen. Van „landhonger" is nooit sprakke geweest. Reeds in het artikel *„De grenzen van Nederlandsch Guiana"*, in het *„Tijdsch. v. h. Kon. Nederl. Aardr. Genootschap"* van December 1898 lezen wij:

„Niet om het stuk misschien geheel waardeloos land tusschen de bronrivieren van de Corantijn moet het ons te doen zijn, maar om het recht van het spel! Stond de zaak juist andersom, men zij er van verzekerd dat Engeland het beschouwen van het bewuste stuk land als Nederlandsch grondgebied niet zou dulden."

Wordt de kwestie door onze Regeering duidelijk uiteengezet en ook de meening van Dr. IJzerman medegedeeld, dan zal zeker de Britsche Regeering geen aanleiding hebben ons van landhonger te verdenken.

Maar in de eerste plaats is het noodig dat de Regeering in de Memorie van Antwoord geen verklaringen aflegt die de zaak vertroebelen.

En ten slotte nog dit: publicatie van de in het Voorloopig Verslag bedoelde bescheiden blijven wij noodig achten.

* * *

Den 28en Maart is te Paramaribo overleden de heer I. de Costa, oud-president van het hof van justitie aldaar, commandeur in de Orde van Oranje-Nassau en ridder van den Nederlandschen Leeuw.

In hem verliest de Kolonie een van haar bekwaamste zonen.

Curaçao.

De begrooting voor 1925.

XI.

Het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer is eindelijk verschenen. Wij zullen er maar niet veel van zeggen. Weer wordt gevraagd of Curaçao en Suriname niet onder één bestuur kunnen worden vereenigd. Vroeger heeft men dat gedaan om de eene kolonie de tekorten der andere te laten betalen, nu moet zeker de andere dit met die der eene doen! En dit wordt dan toegelicht met de apodictische meening van sommige leden, dat er in Curaçao geen behoefte bestaat aan de afzonderlijke organen van bestuur en rechtspraak, welke daar thans bestaan. Wel zoo! Wij zouden willen zeggen: „Weet U, Heeren, leden der Staten-Generaal, waaraan geen behoefte bestaat in Curaçao? Aan de koloniale *Staten*, waarover Uw V.V. het minstens vijfmaal heeft!"

Van die *Staten* dan wordt gezegd, dat er bij hen een sterk verlangen schijnt te bestaan, om het oogenblik te verhaasten, waarop geen bijdrage uit 's Rijks schatkist meer zal behoeven te worden verleend, en de noodzakelijkheid van vaststelling der begrooting door den Nederlandschen wetgever zal vervallen. „Niet wordt de contrôle, door de wetgevende organen van het moederland op de begrooting geoefend, daarginds als zeer drukkend gevoeld. De Staten zijn echter verlangend het bewijs te leveren, dat Curaçao niet langer als noodlijdend behoeft te worden beschouwd en dat daarom aan dat gebiedsdeel een grootere zelfstandigheid kan worden toegekend". Zouden de leden hier aan het woord dan nooit eens eene begrootingsbehandeling in den Kolonialen Raad gevolgd hebben en gelezen wat leden als de heeren Winkel, Gorsira, Lansberg, Status Muller en anderen bij zoo'n gelegenheid herhaaldelijk gezegd hebben?

Zouden zij ook nooit eens bij Bordewijk nagelezen hebben, waarom de op „koloniën" geboekte uitgaven voor Curaçao destijds ten laste van het moederland zijn gebracht, als zij nu schrijven, dat alle uitgaven ten laste van Curaçao allengs van hoofdstuk XI naar de Curaçaosche begrooting moeten worden gebracht.

Nieuw is voor ons de mededeeling, dat van particuliere zijde — aangemoedigd door Koninklijk voorbeeld — een belangrijk bedrag tot leniging van den orkaannood der bovenwindsche eilanden is bijeen-



gebracht. Wij meenen uit de Curaçaosche kranten begrepen te hebben, dat alleen de Koningin iets gegeven heeft, en dat dit eigenlijk onnoodig is geweest.

Over enkele goede opmerkingen een volgend maal iets.

Begrooting voor 1926.

Het ontwerp is reeds ingediend bij den Kolonialen Raad en hier te lande ontvangen.

Vergeefsche reis.

De *Amigoe* deelt mee, dat de oud-zeeofficier, de heer Kremer, uitgekomen voor het hydrografisch onderzoek speciaal van het vaarwater en den stroom langs de haven, voorloopig weinig of niets kan uitrichten, omdat de zee de laatste weken bijzonder kalm is, van sterken stroom geen sprake meer is. De heer Kremer is nu maar eerst naar Suriname gegaan, waar hij de groote rivieren in kaart brengen moet.

De toeristenbooten.

Zaterdagmorgen kwam de *Orca binnen* en nam ligplaats aan de werf van de *Curaçao Trading Co.*

Zondagmorgen kwam de *Megantic* voor de haven, doch stoomde door naar de *Caracasbaai*. Hieraan had de loods niet de minste schuld, bovendien was de zee kalm en liep er geen stroom. Doch de kapitein had reeds daags tevoren een draadloos bericht gezonden dat hij *niet* de haven zou binnenvaren, maar naar de Caracasbaai doorstoomen.

Van beide booten bewogen zich den geheelen dag de toeristen door onze straten, toerden met auto's en deden vele inkoopen.

Woensdag kwam hier van Londen op weg naar Nieuw Zeeland het s.s. *Remuera*, een even groote Oceaanstoomer als de toeristenbooten van de vorige week. Zij had ruim 420 passagiers aan boord, waarvan een groot getal dien dag de stad in alle richtingen doorkruiste, *(A. d. C.)*

C. S. M.

De tankvloot van de C. S. M. is weer met een schip vermeerderd, n.l. met de *Cassandra*, dat Donderdag hier uit Holland binnenkwam en deze week Woensdag reeds de eerste lading ruwe olie uit Maracaibo hier voor de *Isla* aan bracht. *(A. d. C.)*

Een nieuw record.

Met een grooten sprong is alweer het record der aangekomen stoomschepen in onze haven verbeterd.

In Januari 1924 was het aantal stoomschepen dat onze haven binnenvoer 118. In December van het vorig jaar bedroeg het 173. Nu in de vorige maand Januari steeg het tot 198 stoomschepen. En deze maand Februari, ofschoon nog 3 dagen korter, zal daar wel niet veel onder blijven, want tot nu toe is het reeds elken dag buitengewoon druk geweest met het scheepvaartverkeer. *(A. d. C.)*

Commandant Appel †.

Op 27 Maart l.l. is op Curaçao overleden de commissaris van politie J. Appel. Reeds eenige maanden werd hij in het St. Elisabethsgasthuis verpleegd. De heer Appel was broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Uit den Verren Vreemde.

L'école coloniale.

De Locomotief van 19 Februari had een correspondentie uit den Haag, met dezen langen titel: „De bestuursopleiding voor de Fransche koloniën. De école coloniale. Opleiding in het moederland gewenscht." Het zal den schrijver genoegen doen zijn naar Indië gezonden stuk hier naar het in Nederland verschijnend weekblad terug gekaatst te zien, wij vinden het inderdaad in verband met de momenteele agitatie in de opleidingskwestie van zoodanige actualiteit, dat wij er eenige hoofdmomenten aan ontleenen.

De inzet luidt:

„De bestuursopleiding voor Ned.-Indië vormt reeds geruimen tijd een veelbesproken onderwerp. Het is daarom belangrijk kennis te nemen van de bestuursopleiding in andere landen en het opmerkelijkst is wel de bestuursschool in Frankrijk, omdat die niet, als ten onzent, onderdeel is van een algemeene universiteit, maar geconcentreerd is in een afzonderlijk orgaan, de *Ecole Coloniale* te Parijs. Merkwaardig — omdat men in dit studiecentrum van Franschen, Annamieten, Soedaneezen, bewoners van Tunis, Algiers, Madagascar en Cochin-China wel de verwer[illegible] mag zien van het beginsel: „opleiding in het [illegible] land." Merkwaardig ook — omdat deze moe[illegible] sche bestuursopleiding zeer wel blijkt samen [illegible] met een op ontwikkeling tot autonomie geric[illegible] tiek."

Na over de Fransche opleiding eenige a[illegible] opmerkingen gegeven te hebben, komt de sch[illegible] koloniale school.

„Van de *Ecole Coloniale* te Parijs, bestu[illegible] het Senaatslid Outrey, vertelt behalve het [illegible] uitgegeven periodiek der leerlingen een elde[illegible] bliceerd interview met den *major de promo[illegible]* school, den heer Pierre Vidaud, den hoogst[illegible] sten student.

De *Ecole Coloniale* heeft drie afdeelingen, [illegible] Azië, een voor Afrika, Oceanië en Guyana en [illegible] ciale voor civiele ambtenaren in Tunis en [illegible] Zij leidt op voor bestuursfuncties in de kol[illegible] voor ambtelijke functies ten departemente. He[illegible] vier- à vijfjarigen cursus behaalde diploma [illegible] bevoegdheid in een bepaalde kolonie een [illegible] als *élève-administrateur* werkzaam te zijn. Te[illegible] wordt dan beoordeeld de geschiktheid voor [illegible] deren bestuursdienst; daarin begint men dan [illegible] rang van *contrôleur civil.*

De studievakken varieeren, wat de talen, [illegible] fie, volkenkunde e.d. betreft, naar de landstreek [illegible] de abituriënt zich kiest als toekomstig arbei[illegible] maar de inrichting zelf wordt gekenmerkt door [illegible] gemeenheid harer opleiding — zij omvat gym[illegible] en schermen zoogoed als kennis van den Isl[illegible] daar een deel der studenten inwonend is wor[illegible] een centrum gevormd, waar degenen die een k[illegible] loopbaan kozen jarenlang in nauwe geme[illegible] leven. Op dit oogenblik is de meerderheid der [illegible] ten aan de *Ecole Coloniale* niet in Frankrijk [illegible]

En nu is dit het merkwaardige:

in dit Frankrijk worden de studeerenden [illegible] niale wetenschappen, onverschillig of hun [illegible] Parijs stond of in Senegal, doordrongen van ee[illegible] tief Fransch patriottisme, onderwezen naar m[illegible] Europeesche methoden en doordrongen van ee[illegible] terschen geest. Frankrijk voert in zijn koloni[illegible] politiek, welke zich onder meer uit in het re[illegible] ren van jaarlijks tienduizenden Inlanders als [illegible] soldaat en in het beletten van handel en be[illegible] andere buitenlanders dan Franschen;

en *toch* trekt de *Ecole Coloniale* uit alle Fr[illegible] gebiedsdeelen Inheemsche studeerenden naar [illegible] *toch* zijn de Fransche universiteiten een ge[illegible] kozen centrum voor nationalistische Turken, [illegible] naren en Arabieren, Siameezen en Indiërs.

Hoe is dit mogelijk?

Hoe is het mogelijk dat een land, dat zijn [illegible] zonder meer bezigt als recruteeringsveld voor [illegible] op Westersche slagvelden gedwongen Inlands[illegible] daten en dat zijn overzeesche gebieden dwi[illegible] geen ander land dan Frankrijk handel te dri[illegible] uit geen ander land dan Frankrijk kapitaal v[illegible] tiging van ondernemingen te verkrijgen, *nochta[illegible]* de volken van Azië en Afrika zoo gaarne w[illegible] zocht? Hoe komt het dat een Inheemsche j[illegible] uit Tunis getuigt: *„je suis Tunissien et je me[illegible] Français"?*

Dat komt doordat men, *naast* die ronduit [illegible] moederland gerichte oeconomische en milita[illegible] tiek, er een volgt van ruime toekenning van [illegible] functies en bestuursbevoegdheden aan in de [illegible] Inheemschen. Merkwaardig als ons de tege[illegible] schijnen moge — de feiten getuigen hoe daar[illegible] persoonlijke en collectieve banden met het [illegible] land versterkt zijn. Voor de buitenwereld bl[illegible] intusschen een boeiend schouwspel te zien hoe [illegible] rijk, eigen oeconomische en militaire belangen [illegible] koloniën door heffing van zware invoerrechten [illegible] invoering der conscriptie dienend, door de In[illegible] sche bewoners dier koloniën en in het *bizonder* [illegible] Mohammedaansche volken als voorbeeld we[illegible] schouwd.

Om nu op de Fransche bestuursopleiding te[illegible] komen, ook die opleiding wordt door haar ge[illegible] kenmerkt en die *geest* van de bestuursopleiding [illegible] de Fransche koloniën wordt men het duidelijkst [illegible] waar in het antwoord van Pierre Vidaud, op de [illegible] welke zijn nu de koloniale beginselen welke [illegible] meegeeft, in deze school van bestuurderen der [illegible] sche koloniën?

„Men leert ons," antwoordde hij, „méér dan d[illegible] ken die wij ginds noodig zullen hebben. Men do[illegible] dringt ons van een bepaalden geest en men [illegible]

…n wat wij zullen behoeven: energie, initiatief …nal de breedheid en ruimheid van geest, de *d'esprit*, welke de eerste eisch is, dien men …niaal ambtenaar moet stellen. Hij toch moet …inselen hebben, geen vooroordeel, een helder …en vastgeroeste denkbeelden, een weldoor…, geen dogmatiek. Hij moet *begrip* hebben."

…eert ons dat gestreefd moet worden naar ge… opheffing van de recruteering in de kolo…tig procent van de gerecruteerden is voor … verloren.

… brengt men ons beginselen bij omtrent de *…leur* van de koloniën. Boven groote nutte…jecten moet de voorkeur gegeven worden aan …dige oeconomische ontwikkeling en daarbij landbouw vooraangaan.

…otste probleem is de politiek jegens de In…. Men leert ons niet te vergeten, dat de oor…n kolonisatie een onrechtvaardigheid is. Ons …le koloniën is een recht van den sterkste; er … goed te maken en er is een ander recht, …rven moet worden door het nakomen van …erplichtingen. Die verplichting, zoo leert … luidt *niet:* heengaan. Zij luidt: b l ij v e n, …doen; ontwikkel de Inheemsche volken naar … aanleg en beschaving. *Notre devoir ici re… intérêt.*"

…de hoogst-geplaatste student van dit oplei…um voor Fransche koloniale bestuursambte…e vermelde doelstelling, het richtsnoer dat …anstaande bestuursambtenaren wordt aange…stellig opmerkelijk.

…opleiding voor den dienst in Ned.-Indië zoo …lijk besproken wordt en die bespreking zich …sschen een trits van plaatsnamen: „Leiden, Batavia", scheen het belangwekkend ook van …che bestuursopleiding eens kennis te nemen."

…uit het artikel in *De Locomotief*, dat gedach…geeft de overweging ten volle waard. Maar …en, bij het lezen, indachtig, dat zij uitgespro…door een student, die de school nog beziet …choolbanken en wiens gedachtengang veelal …olle wortelt in de school.

…wij een denkbeeld weergeven dat zich aan …lezen van 't artikel opdrong, dan stellen wij … of het talent en de warmte, waarmede de …leeraren plegen te spreken van groot en …krijk, ook niet het zijne er toe kan bijdra…den gekleurden broeder te doen verklaren: …s *bon Français.*

…acht als bezuiniging op de defentie-uitgaven.

…itsche luchtmaarschalk Sir John Salmond, …Londen een rede gehouden, waarin hij o.a. …cht gaf van de in Irak reeds met de lucht…g bereikte resultaten. Het volgende is eraan …

…gang van het beheer van het leger naar de …e luchtstrijdmacht vond in Oct. 1922 plaats. …leger garnizoenen had gelegd, kostte de ver…22 millioen, maar nu het beheer aan de … is gekomen, waren de kosten tusschen 3 …ioen. Alleen de luchtmacht in dat land van …standen en primitieve verbindingen maakte …lijk, alle koorden tegelijk in handen te hou…snel en zeker te handelen, op de juiste plaats … moment.

…merende aan de incidenten gedurende zijn …do, hetwelk het vorige jaar afliep, zeide hij, …cht-actie met succes was ondernomen in som…allen, waarbij anders minstens een divisie …en noodig zou zijn geweest, maar nooit werd …end in omstandigheden, die toch niet vroeger …eleid zouden hebben tot de afzending van …en-afdeeling. De lucht-actie was een machtig … de inboorlingen af te schrikken, doordat … waren met haar snelheid en zekerheid. In … de mate van haar werkdadigheid afgeleid … het feit, dat er thans een geregeld systeem …n, doordat een vertegenwoordigende re…ingesteld met een wetgevende vergadering, …t volk is gekozen.

… Sir Salmond.

… geen bezuinigingsleer af te leiden voor … van Nederlandsch-Indië?

Ingezonden.

Soerakarta, 16 Febr. 1925.

…chte Redactie,

…teeken achter het woord „kleinigheden" in het artikel op blz. 9 van no. 53 van Uw weekblad (lid 8) geeft mij aanleiding tot de volgende mededeeling:

a. De Mangkoe Negara is *nimmer* met den titel „Hoogheid" aangesproken geweest. Die titel is alleen den Soenan en den Sultan voorbehouden. In de oudste stukken (ruim 100 jaar) wordt reeds van Edel-Gestr. gesproken; Hoogheid *nooit.*

b. De installatie tot Mangkoe Negara, resp. Prang Wedana (al naar gelang van den leeftijd) heeft steeds, zoover het archief reikt, in het Residentie-huis plaats gehad, ook nu weer op verlangen mede van den M. N.

De „vorstelijke woning" diende voor de feestelijkheden bij die gelegenheid door den M. N. gegeven.

In het Residentie-huis werd vanwege de Regeering een feest gegeven.

Bovenstaande tot Uw inlichting.

Hoogachtend,

NIEUWENHUYS,
Resident van Soerakarta.

N a s c h r i f t.

Uit den inhoud van het schrijven van den Resident van Soerakarta blijkt, dat de schrijver van het opstel „De Vorstenlanden op Java" het door hem behandelde onderwerp op sommige punten niet geheel en al meester is geweest.

De bedoeling, welke bij den schrijver heeft voorgezeten is duidelijk, n.l. de consideratiekwestie van den Mangkoe Negoro nogmaals onder de aandacht van de belangstellende lezers te brengen en die gelegenheid te gebruiken die consideratie voor den vorst te vragen, welke hem, volgens schrijver's meening, toekomt.

Nu de Resident van Soerakarta zijne aandacht aan het opstel heeft geschonken, zal dit feit zonder twijfel aan den schrijver daarvan zekere voldoening geven.

Red. Kol. Weekbl.

Zeer geachte heer Redacteur,

U zoude velen van Uw lezers in 't buitenland en op reis — die niet in de gelegenheid zijn Nieuwe Rott. Cour., Amsterd. Alg. Handelsblad of dergelijke bladen in handen te krijgen — ten zeerste verplichten, als U in het Koloniaal Weekblad telkens den stand van den Indischen gulden onder rubriek wisselkoers wilde mededeelen.

Met beleefden dank bij voorbaat,

Hoogachtend,

Mannheim, 28-III-'25. Mevr. H. BERG.

Wanneer het verzoek van de geachte inzendster door andere lezers ondersteund wordt, zullen we het gaarne in overweging nemen. *Red. K. W.*

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort.

ALGEMEENE VERGADERING.

Op Dinsdagavond, 24 dezer, had in Monopole de 2e Algemeene Vergadering plaats. In een korte, doch gloedvolle openingstoespraak, tintelend van geest, verwelkomde de voorzitter, de heer Roodhuijzen, de aanwezigen, heette het een geluk dat de afdeeling, sinds hare oprichting in Juli '24, in ledental was vooruit gegaan en hoopte, dat het krachtig vereenigingsleven niet verslappen zou, doch verder nog den blijvenden groei van het ledental zou uitwerken, dat ook dienzelfden dag nog, door aansluiting van enkele nieuwe leden, weder toegenomen was. Het bekende devies van onzen Jan Pietersz. Coen: „despereert niet" zal èn den Voorzitter èn het Bestuur steeds voor oogen blijven en tot steun strekken bij de verdere ontplooiing van het vereenigingsleven.

De afwikkeling van de agenda ging vlot; de verslagen van den Secretaris (den hr. H. J. de Wit) en van de Penningmeesteresse (mevr. F. v. d. Post-Liefrink) hadden de noodige belangstelling en de ter vergadering gekozen Commissie van Onderzoek, de heeren Dr. Bonk en L. Kylstra, hadden geen zware taak bij de vervulling van hunne plichten.

In plaats van het scheidend Bestuurslid, Mevr. Bar. E. van Hoëvell, werd met algemeene stemmen Mevr. Zonnevylle gekozen. Met eenige vriendelijke woorden bedankte de Voorzitter Mevr. v. Hoëvell voor hetgeen zij voor de vereeniging en het Bestuur gedaan had, zoowel door hare nooit verslappende en immer gul

betoonde hulpvaardigheid, waar het den arbeid voor de afdeeling betrof, als door hare adviezen en wenken in de veelvuldig gehouden bestuursvergaderingen.

Tot afgevaardigde ter Algemeene Vergadering van de Vereeniging, in Juli of Augustus a.s. in den Haag te houden, werd de heer Mr. G. J. Nolst Trenité gekozen; tot plaatsvervangend afgevaardigde de heer H. J. de Wit.

De voorgestelde wijzigingen van art. 6 van het Huishoudelijk Reglement werden spoedig geregeld, waarna bij de rondvraag de heer Kylstra de wenschelijkheid uitsprak, door den invloed en de tusschenkomst van het bestuur der afdeeling eenigen ruimeren voorraad van wetenschappelijke lectuur over Indië in de Openbare Leeszaal te verkrijgen. Deze wensch gaf tot ampele bespreking aanleiding, welke echter nog niet tot een aanwijzing van den te volgen weg leiden kon. De Voorzitter beloofde deze zaak op de eerstvolgende bestuursvergadering nader ter sprake te zullen brengen.

Na nog enkele beschouwingen omtrent aan te wenden pogingen tot versterking van den onderlingen band tusschen de leden en tot verhooging van opgewekt vereenigingsleven, sloot de voorzitter om half tien de vergadering, die gekenmerkt was door een prettigen toon en aangename stemming.

Amersfoort, 26-3-'25.

Zaterdag 4 April a.s. middagbijeenkomst in Hotel Monopole; causerie met lichtbeelden naar aanleiding van de *„internationale ligging van Oost-Indië"*, door den Heer A. J. P. Zonnevylle, Kapitein b. d. Gen. Staf, lid der afd. Amersfoort.

De Secretaris,
DE WIT.

Afdeeling Apeldoorn.

De *film der Bataafsche Petroleum Mij.* kan niet door ons vertoond worden, omdat deze, zooals ons werd medegedeeld door de Directie, binnenkort in de gewone bioscopen zal rouleeren.

Woensdagavond 8 April, 8 uur, komt de heer *J. Einaar* in de bovenzaal van de Coöp. Landb. Hand. Verg., Stationsstraat 50, spreken over:

„De Boschnegers van Suriname".

Woensdagavond 15 April hebben we een avond voor de buurtvereeniging „De Goede Woning" in de zaal van Stempker aan den Arnhemscheweg.

Aan het Wonosobo-comité is *f* 300 gegireerd.

Voor den avond van Woensdag 8 April hebben leden en begunstigers vrij entrée met recht op één introductie à *f* 0.25; alle andere belangstellenden betalen *f* 0.50 entrée.

Komt allen en brengt zooveel mogelijk kennissen mede!

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Afdeeling 's-Gravenhage.

Op *Woensdag 8 April* a.s., des avonds om 8 uur, zal in „Pulchri Studio", Lange Voorhout No. 15, alhier, een LEZING plaats hebben door Prof. Dr. J. J. van Loghem, hoogleeraar aan de Universiteit van Amsterdam, over: *„Hygiënische vraagstukken in tropische steden"*, toegelicht door lichtbeelden.

Toegankelijk voor leden van „Oost en West" met één introducée.

Namens het Bestuur:
De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstraat 12.

Afdeeling Haarlem en Omstreken.

INDISCHE FILMAVOND.

Dinsdag 24 Maart werd door onze afdeeling een Indische filmavond gegeven.

Vertoond werden de film van de Rotterdamsche Lloyd: met de Patria van Rotterdam naar Batavia en de film van de Koninklijke Paketvaart-Mij.: met de Plancius door de Molukken.

De groote zaal van het Gemeentelijk Concertgebouw was goed bezet en bleek de avond voor onze afdeeling een groot succes.

Aan het slot van beide films verscheen op het doek een opwekking lid van de Ver. „Oost en West" te worden.

Wij zijn de Directies van beide scheepvaartmaatschappijen dank verschuldigd dat zij deze films ter beschikking hebben gesteld.

De Secretaris,
H. P. D[...]

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Uitnoodiging tot bijwoning der *Hoofdbestuursvergadering* op *Zaterdag 18 April* e.k., des nam. [...] in het gebouw Heulstraat 17, alhier.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (zie K.W. 20 Nov. '24, No. 47).
3. Jaarverslag, rekening en verantwoording [...] begrooting 1925. (Zie K. W. van 26 Maart en [...] '25, Nos. 13 en 14).
4. Voordracht Algem. Vergadering vacatures [...] de beurt van aftreden zijn de H.H. Van [...] Marcella).
5. Propaganda.
6. Agenda Algem. Vergadering en vaststelling [...]
7. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
8. Sluiting.

Den Haag, 28 Maart 1925.

De Secretaris,
VAN DER [...]

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BEST[...]

G. A. van Arendonk te Lage Zwaluwe, als [...] wijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Onderwijs.

Mutaties van 25 Maart tot 1 A[pril]

Nieuwe Leden:

E. P. H. Prick van Wely, Gep. O.-I. Ambtenaar, [...]gen, Bijleveldsingel 8. *f* 5.—.
Mej. B. M. Jacobson, Haarlem, Wagenweg 48. [...]
M. C. D. Caalen, Haarlem, Bakenessergracht [...]
J. F. Akkerman, Redacteur O. H. Courant, [...] *f* 5.—.
Dr. A. van Eldik, Referendaris Verzekerin[g...] Heemstede, Bronsteeweg 17. *f* 5.—.
J. D. Brand, Directeur Koninkl. Paketvaart-[...] veen, Kweekduinweg 3. *f* 5.—.
A. Wiemer, Badarts te Zandvoort. *f* 5.—.
Mevrouw Meilink, geb. van West, Den Haag, [...]zelaerlaan 230. *f* 5.—.
J. E. Vincent, Den Haag, Pension Weltevreden, [...]linckstraat 62. *f* 5.—.
P. E. v. d. Kam, Ind. Jur. Stud., Den Haag, [...]straat 74. *f* 2.50.
Mevr. N. I. de Vries, Directrice „Sheffield", Den Haag, François Valentijnstraat 110. *f* 5.—.
Mevr. G. van Gelder-Raben, Den Haag, Colu[...] 86. *f* 5.—.

Afschrijven:

Jonkvrouwe E. M. H. Cremers, Schevening[...]we Duinweg 6 (overleden).
Raden Toemenggoeng Wediodiningrat ([...]man), arts te Solo.

Adresveranderingen:

Mr. E. Rijke, oud-Indisch Rechterlijk Ambt[enaar, Lei]den, Witte Singel, van: 46 naar: 58.
Mej. J. L. Huisken, Haarlem, van: Ripper[...] naar: Tuijnderslaan 2.
Dr. A. R. Schouten, Leeraar M. O., van: We[...] Salemba 27, naar: Haarlem, Westerhoutstr. [...]
Mej. J. S. M. van der Kroon, Den Haag, van: [...] 83, naar: Anemoonstraat 166.
W. Bueno de Mesquita, Oud-Kapitein O.-I. [...] Haag, van 2de Van Blankenburgstraat 114 naar [...] te Voorhout 12a.
D. Kersken, van: Bussum, Laan Suchtelen [...] Haare 8, naar: Naarden, Godelindeweg [...]
Ch. F. H. Dumont, Leeraar Middelb. K[...] School, Deventer, van: Singelstraat 6 naar [...]kerstraat 17.
Mr. S. Cohen, van: Florence naar: Rome, Pos[...]tante.
J. L. van der Bie, Controleur B. B., van: Buol[...] Malili (Celebes).
Dr. A. J. F. Oudendal, Leeraar Stovia, Welte[vreden,] Kramat, van: No. 95 naar: No. 99.
J. H. Boschman, Chemiker, van: s.f. „Ngadirejo", Halte K[...]te Kras, naar: s.f. „Kawarassan", [...] Kediri.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

...E-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den ...g, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jonge-...den uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

...RMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië ...daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan ...sonen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, ...Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen ...nder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

...IS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" ...t aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland ver-...en, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen ...ichten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

...S VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, ...ravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische ...nden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking ...n veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

...AAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

...LANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië ... en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke ...belangwekkende reis.

* Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma ...US NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

...nze **Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
...derlandsch-Indië en de handel.
...sche toestanden gezien door een inlander.
...leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
...kt-Islam.
...uikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
...afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
...nkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel ...ntrent het ontstaan van ziekten.
...Europeesche vrouw in Indië.
...osschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
...de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
...Bali en zijne bewoners.
...ing in Nederlandsch-Indië.
...criminaliteit in Nederlandsch-Indië.
...e Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

...d verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, ...straat 17, 's-Gravenhage.

...venstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der ...reeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

...ariaat-Penningmeesterschap der Afd. 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).

